

MAGYAR

KÖZLÖNY

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG HIVATALOS LAPJA

Budapest,
2002. december 3.,
kedd

149. szám I. kötet

Ára: 364,— Ft

TARTALOMJEGYZÉK

Oldal

37/2002. (XII. 3.) PM—BM e. r.	A helyi önkormányzatokat 2001. és 2002. évben megillető normatív állami hozzájárulásokról, normatív, kötött felhasználású támogatásokról, személyi jövedelemadóról, valamint a helyi önkormányzatok bevételeinek aránytalanságát mérséklő kiegészítésről, illetve beszámításról szóló 3/2001. (I. 30.) PM—BM együttes rendelet végrehajtásáról*	8266
62/2002. (XII. 3.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata	8267
63/2002. (XII. 3.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata	8268
64/2002. (XII. 3.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata	8271
65/2002. (XII. 3.) AB h.	Az Alkotmánybíróság határozata	8275
	Az Oktatási Minisztérium közleménye a 2002. évi felsőoktatási normatív kutatástámogatás felosztásáról	8285
	A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Csongrád Megyei Földművelésügyi Hivatalának hirdetménye	8287
	A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Zala Megyei Földművelésügyi Hivatalának hirdetménye	8290
	A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal közleménye	8291

* A rendelet mellékleteit a Magyar Közlöny 2002. évi 149. számának II/1—2. kötete tartalmazza, melyet az érintett előfizetők (helyi önkormányzatok, minisztériumok stb.) kérés nélkül megkapnak, a többi előfizetőnek — kérés esetén — megküldjük (telefon: 266-9290/237 és 238 mellék; fax: 338-4746; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357).

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány tagjainak rendeletei

A pénzügyminiszter és a belügyminiszter 37/2002. (XII. 3.) PM—BM együttes rendelete

a helyi önkormányzatokat 2001. és 2002. évben megillető normatív állami hozzájárulásokról, normatív, kötött felhasználású támogatásokról, személyi jövedelemadóról, valamint a helyi önkormányzatok bevételeinek aránytalanságát mérséklő kiegészítésről, illetve beszámításról szóló 3/2001. (I. 30.) PM—BM együttes rendelet végrehajtásáról*

A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2002. évi XL. törvény 8. §-ának (1), (2), (4)—(5)—(6)—(7) bekezdéseiben kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeljük el:

1. §

A helyi önkormányzatokat 2001. évben megillető normatív állami hozzájárulásokról, normatív, kötött felhasználású támogatásokról, személyi jövedelemadóról, valamint a helyi önkormányzatok bevételeinek aránytalanságát mérséklő kiegészítésről, illetve beszámításról szóló 3/2001. (I. 30.) PM—BM együttes rendelet 1., 2. számú melléklete alapján a helyi önkormányzatok feladatainak ellátásához nyújtott normatív állami hozzájárulások, a normatív, kötött felhasználású támogatások önkormányzatoként és hozzájárulásként részletezett elszámolását — az Állami Számvevőszék megállapításait is figyelembe véve — az 1. számú melléklet tartalmazza.

2. §

A normatív állami hozzájárulások, a normatív, kötött felhasználású támogatások elszámolása és az Állami Számvevőszék vizsgálata alapján számított többlettámogatás miatti kamatfizetési kötelezettségeket önkormányzatoként a 2. számú melléklet tartalmazza.

3. §

Az Állami Számvevőszék által feltárt, a helyi önkormányzatok részéről a 2001. évben jogosulatlanul igénybe

* A rendelet mellékleteit a Magyar Közlöny 2002. évi 149. számának II/1—2. kötete tartalmazza, melyet az érintett előfizetők (helyi önkormányzatok, minisztériumok stb.) kérés nélkül megkapnak, a többi előfizetőnek — kérés esetén — megküldjük (telefon: 266-9290/237 és 238 mellék; fax: 338-4746; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357).

vett, valamint az őket többletként megillető normatív állami hozzájárulások és normatív, kötött felhasználású támogatások önkormányzatoként részletezett összegeit a 3. és 4. számú melléklet tartalmazza.

4. §

Az Állami Számvevőszék által 2001. évben feltárt, a helyi önkormányzatok részéről jogtalanul igénybe vett cél- és címzett támogatások visszafizetési, illetve előirányzat-átadási kötelezettségének önkormányzatok szerinti részletezését az 5. és 6. számú melléklet tartalmazza.

5. §

A központosított előirányzatok, az egyes jövedelem-pótló támogatások kiegészítése és az önkormányzatok által szervezett közcélú foglalkoztatás támogatásának önkormányzatokénti elszámolását — figyelemmel az Állami Számvevőszék által megállapított visszafizetési kötelezettségekre — a 7., 8. és 9. számú melléklet tartalmazza.

6. §

Az iparüzési adóerő-képességnek a normatív állami hozzájárulások és támogatások összegére gyakorolt hatásával kapcsolatos elszámolásánál jelentkező eltérések önkormányzatok szerint részletezett összegeit a 10. számú melléklet tartalmazza.

7. §

Az önhibájukon kívül hátrányos helyzetben lévő (forráshiányos) helyi önkormányzatok támogatása jogcím elszámolásakor megállapított visszafizetési kötelezettséget a 11. számú melléklet tartalmazza.

8. §

A 2000. december 31-én feladattal terhelt támogatásból fel nem használt, Állami Számvevőszék által megállapított visszafizetési kötelezettségeket a 12. számú melléklet tartalmazza.

9. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. László Csaba s. k.,
pénzügyminiszter

Dr. Lamperth Mónika s. k.,
belügyminiszter

III. rész HATÁROZATOK

Az Alkotmánybíróság határozatai

Az Alkotmánybíróság 62/2002. (XII. 3.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének és az azon szereplő kérdésnek a hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 134/2002. (VII. 11.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

A Magyar Igazság és Élet Pártja aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) azzal, hogy országos ügdyöntő népszavazást kíván kezdeményezni a következő kérdésben:

„Akarja-e a nagybirtokrendszer korlátozása érdekében — az Európai Unió közösségi jogával összeegyeztethető — olyan mezőgazdasági üzemszabályozás törvényi megalkotását, amely a földhasználat jogcímétől függetlenül és minden üzemtípusra meghatározza a megengedhető összegzett birtokméretet?”

Az OVB eljárása során megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a hatályos törvényi rendelkezéseknek megfelel; a népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, a kérdésben az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésére figyelemmel az országos népszavazás nem kizárt, a kérdés megfogalmazása az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglaltak figyelembevételével történt, az aláírásgyűjtő ív megfelel a választási

eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 118. § (3)—(5) bekezdéseiben foglalt alaki követelményeknek. Erre tekintettel az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát és az azon szereplő kérdést az ügyben meghozott 134/2002. (VII. 11.) OVB határozatával hitelesítette.

II.

Az OVB határozata ellen benyújtott kifogás szerint az OVB-nek az aláírásgyűjtő ív hitelesítését az Nsztv. 13. § (1) bekezdésére tekintettel meg kellett volna tagadnia, mivel a kérdésre nem lehet egyértelműen „igen”-nel vagy „nem”-mel válaszolni. A kérdés ugyanis olyan tárgyi ismertetet előfeltételez, amellyel általában a választópolgárok nem rendelkeznek. Ilyen például a kérdésnek az a része, amely az Európai Unió közösségi jogára utal, illetve a földhasználat jogcíme, a nagybirtokrendszer, az üzemtípus kifejezések.

Mindezek alapján a kifogást előterjesztő azt kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy semmisítse meg az OVB aláírásgyűjtő ívet hitelesítő döntését, és kötelezze a testületet új eljárás lefolytatására.

A határozat ellen a törvényes határidőn belül érkezett kifogást az Alkotmánybíróság soron kívüli eljárásban bírálta el.

III.

Az Alkotmánybíróság a 134/2002. (VII. 11.) OVB határozat ellen benyújtott kifogást az Alkotmány, az Nsztv. és a Ve. alábbi rendelkezései alapján vizsgálta meg:

Alkotmány „2. § (2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

Nsztv. „10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

- a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,
- b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,
- c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,
- d) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.”

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

Ve. „130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet — az Alkotmánybírósághoz címezve — az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. [...]

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

IV.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatai ellen benyújtott kifogások elbírálása során kialakította következetes gyakorlatát. Az Alkotmánybíróságnak a kifogások alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Az Alkotmánybíróság a jogorvoslati eljárásban azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogások megfelelnek-e a Ve. 78. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek, és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. Eljárása során az Alkotmánybíróság e feladatát alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el. [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999. 251, 256.]

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a kifogások megfelelnek a törvényi feltételeknek, ezért azokat a Ve. 130. § (3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

2. Az Alkotmánybíróság által az 52/2001. (XI. 29.) AB határozatban megfogalmazott kritériumok alapján a népszavazásra bocsátandó kérdés akkor egyértelmű, ha az kétséget kizáróan megválaszolható, eldöntendő kérdés esetében arra „igen” vagy „nem” felelet adható. A kérdésnek világosnak és kizárólag egyféleképpen értelmezhetőnek kell lennie. Nem követelmény viszont a kérdés megfogalmazásakor, hogy a kezdeményező az egyes jogágak kifejezőképességét, illetve az egyes szakterületek terminus technicusait használja. (ABH 2001, 399, 403.)

A kérdés megfogalmazása során önmagában az egyes szakterületek terminológiájának pontatlan használata nem jelenti az Nsztv. 13. §-a sérelmét. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen kérdésben szereplő (szak)kifejezések — mint például a „nagybirtokrendszer”, az „Európai Unió közösségi joga”, a „földhasználat jogcíme” és az „üzem típus” — a kérdés egészének érthetőségét nem zavarják. A népszavazásra bocsátandó kérdés érthető és megfelel az Nsztv. 13. §-ában foglalt követelményeknek.

Az Alkotmánybíróság mindezek alapján a kifogást elutasította, és az OVB 134/2002. (VII. 11.) számú határozatát helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság, figyelemmel az OVB határozat Magyar Közlönyben való megjelenésére, elrendelte e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czucz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 729/H/2002.

Az Alkotmánybíróság 63/2002. (XII. 3.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének és az azon szereplő kérdésnek a hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogások alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 137/2002. (VII. 19.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

A Hajrá Magyarország! Mozgalom nevében Glattfelder Béla, Boros Imre és Turi-Kovács Béla aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottság-

hoz (a továbbiakban: OVB) azzal, hogy országos ügydöntő népszavazást kíván kezdeményezni a következő kérdésben:

„Egyetért-e azzal, hogy sem belföldi, sem külföldi jogi személy, sem jogi személyiség nélküli más szervezet — a 2002. június 15-i állapot szerint hatályos termőföldről szóló 1994. évi LV. törvényben meghatározott kivételekkel — termőföld tulajdonjogát az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésben megállapított átmeneti mentesség lejártáig ne szerezhesse meg?”

Az OVB eljárása során megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív a hatályos törvényi rendelkezéseknek megfelel; a népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozik, a kérdésben az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésére figyelemmel az országos népszavazás nem kizárt, a kérdés megfogalmazása az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglaltak figyelembevételével történt, az aláírásgyűjtő ív megfelel a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 118. § (3)—(5) bekezdéseiben foglalt alaki követelményeknek. Erre tekintettel az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát és az azon szereplő kérdést az ügyben meghozott 137/2002. (VII. 19.) OVB határozatával hitelesítette.

II.

1. Az OVB határozata ellen benyújtott kifogás szerint az OVB-nek az aláírásgyűjtő ív hitelesítését az Nsztv. 13. § (1) bekezdésére tekintettel meg kellett volna tagadnia, mivel a kérdésre nem lehet egyértelműen „igen”-nel vagy „nem”-mel válaszolni. A kérdés ugyanis olyan tárgyi ismeretet előfeltételez, amellyel általában a választópolgárok nem rendelkeznek. Ilyen például a kérdésnek az a része, amely az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződésre utal, illetve a termőföld és a jogi személyiség nélküli más szervezet kifejezések.

2. A másik kifogás szerint a népszavazásra bocsátandó kérdés részben okafogyott, a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: termőföldtörvény) 7. § (1) bekezdése szerint ugyanis külföldi magánszemély és jogi személy termőföld és védett természeti terület tulajdonjogát nem szerezheti meg. Az indítványozó szerint a népszavazás a termőföldtörvény 6. § (1) bekezdésének megerősítésére irányul, e rendelkezés szerint ugyanis belföldi jogi személy és jogi személyiség nélküli más szervezet termőföld tulajdonjogát — a Magyar Állam, az önkormányzat és a közalapítvány kivételével — nem szerezheti meg. A kifogást előterjesztő ezen túl idő előttinek tartja a népszavazást, az azt kezdeményezők által felvetett kérdésben ugyanis csak az Európai Unióhoz való „csatlakozás egész feltételrendszere ismeretében lehet és kell” döntést hozni.

3. Több indítványozó sérelmezi, hogy a kérdésre adandó válasz egy jövőbeli eseménytől függ. Jelenleg az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés tartalma, így az átmeneti mentesség ideje sem ismert. A kifogást előterjesztők szerint ezért a kérdésre egyértelmű válasz nem adható.

4. Végül arra hivatkozik az egyik kifogást előterjesztő, hogy az OVB által hitelesített kérdés azért nem felel meg az egyértelműség követelményének, mert az Országgyűlés, mivel a csatlakozási szerződés tartalma még nem ismert, a népszavazás eredményéből következő jogalkotási kötelezettségét nem tudja meghatározni.

A fentiek alapján a kifogást előterjesztők azt kérték az Alkotmánybíróságtól, hogy semmisítse meg az OVB aláírásgyűjtő ívet hitelesítő döntését, és kötelezze a testületet új eljárás lefolytatására. A határozat ellen a törvényes határidőn belül érkezett kifogásokat az Alkotmánybíróság egyesítette és egy eljárásban soron kívül bírálta el.

III.

Az Alkotmánybíróság a 137/2002. (VII. 19.) OVB határozat ellen benyújtott kifogásokat az Alkotmány, az Nsztv. és a Ve. alábbi rendelkezései alapján vizsgálta meg:

Alkotmány „2. § (2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

„28/C. § (3) Ha az országos népszavazást el kell rendelni, az eredményes népszavazás alapján hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.”

Nsztv. „8. § (1) Az eredményes ügydöntő népszavazással hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.”

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

- a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,
- b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,
- c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,
- d) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.”

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

Ve. „130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet — az Alkotmánybírósághoz címezve — az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. [...]

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy

azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

IV.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatai ellen benyújtott kifogások elbírálása során kialakította következetes gyakorlatát. Az Alkotmánybíróságnak a kifogások alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Az Alkotmánybíróság a jogorvoslati eljárásban azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogások megfelelnek-e a Ve. 78. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak, és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. Eljárása során az Alkotmánybíróság e feladatát alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el. [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999. 251, 256.]

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a kifogások megfelelnek a törvényi feltételeknek, ezért azokat a Ve. 130. § (3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

2.1. Az Alkotmánybíróság által az 52/2001. (XI. 29.) AB határozatban megfogalmazott kritériumok alapján a népszavazásra bocsátandó kérdés akkor egyértelmű, ha az kétséget kizáróan megválaszolható, eldöntendő kérdés esetében arra „igen” vagy „nem” felelet adható. A kérdésnek világosnak és kizárólag egyféleképpen értelmezhetőnek kell lennie. Nem követelmény viszont a kérdés megfogalmazásakor, hogy a kezdeményező az egyes jogágak kifejezőkészségét, illetve az egyes szakterületek terminus technicusait használja. (ABH 2001, 399, 403.)

A kérdés megfogalmazása során önmagában az egyes szakterületek terminológiájának pontatlan használata nem jelenti az Nsztv. 13. §-a sérelmét. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jelen kérdésben szereplő (szak)kifejezések — mint például a „jogi személyiség nélküli más szervezet”, a „termőföld” és az „Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés” — a kérdés egészének érthetőségét nem zavarják. A népszavazásra bocsátandó kérdés érthető és megfelel az Nsztv. 13. §-ában foglalt követelményeknek.

2.2. Nem találta az Alkotmánybíróság az egyértelműség követelményébe ütközőnek azt sem, hogy a népszavazásra bocsátandó kérdés egyszerre és együttesen kérdez rá a belföldi, a külföldi jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli más szervezetek termőföldtulajdon-szerzésének megengedhetőségére.

Az Alkotmánybíróság az 52/2001. (XI. 29.) AB határozatában megállapította, hogy sérti az Nsztv. 13. § (1) bekezdését és az Alkotmány népszavazáshoz való jogot biz-

tosító 2. § (2) bekezdését, ha a népszavazásra bocsátandó kérdés több olyan alkérdésből áll, amelyek ellentmondanak egymásnak, amelyek egymáshoz való viszonya nem egyértelmű, vagy amelyek nem következnek egymásból, illetve amelyek tartalmilag egymáshoz nem kapcsolódnak. Minthogy az 52/2001. (XI. 29.) AB határozatban vizsgált kérdés két, témakörét tekintve is jól elkülöníthető alkérdésből állt, nem felelt meg az egyértelműség követelményének.

Jelen esetben azonban a népszavazást kezdeményező egyszerre és együttesen kívánja kizárni a termőföldtulajdon megszerzésének lehetőségéből a belföldi és a külföldi jogi személyeket, valamint a jogi személyiség nélküli más szervezeteket, azzal a kivétellel, amit a 2002. június 15-én hatályban lévő termőföldtörvény megfogalmaz. Eszerint a belföldi jogi személyek közül a Magyar Állam, az önkormányzat és a közalapítvány korlátozás nélkül szerezhethet termőföldtulajdont. A termőföldtörvény 6. § (2) és (3) bekezdései pedig lehetővé teszik, hogy meghatározott feltételek mellett az egyházi jogi személyek és a jelzálog-hitelintézetek termőföld tulajdonjogát megszerezzék. A kérdésben foglalt közbevetés tehát a kérdést pontosítja és további információval szolgál. Egyértelművé teszi, hogy a kezdeményező a jövőben sem kívánja kizárni a termőföldtörvény által jelenleg kedvezményezett belföldi jogi személyeket a termőföldtulajdon-szerzésből.

A termőföldtörvény keretein belül marad a kérdésnek az a része is, amely a külföldiek termőföld tulajdonszerzését kívánja kizárni. Minthogy a termőföldtörvényre kifejezetten hivatkozik a kérdés, egyértelmű, hogy e törvény 4. §-ának szóhasználatát figyelembe véve a népszavazásra bocsátandó kérdés nem érinti a termőföld tulajdonjogának törvényes örökléssel, elbirtoklással, ráépítéssel, kisajátítással és kárpótlási célú árverés során történő megszerzését.

Az Országgyűlés és más jogalkotásra jogosult szervek által kibocsátott jogszabályok a Magyar Közlönyben való kihirdetést követően mindenki számára hozzáférhetőek. A népszavazásra bocsátandó kérdést aláírásukkal támogató választópolgárok tehát megismerhetik azok tartalmát. Ezen túl, jelen esetben, a termőföldtörvényben foglaltak egy a termőföldtulajdon-szerzést érintő kérdés népszavazásra bocsátását követően a Ve.-ben szabályozott módon nyilvános vita tárgyai lesznek, amely szintén a választópolgárok tájékozódását segíti.

2.3. Az Alkotmánybíróság több határozatában is felhívta a figyelmet arra, hogy az Alkotmánybíróságnak nem feladata a jogorvoslati eljárás során annak tisztázása, hogy a magyar jog hatályos szabályrendszere milyen jogi rendelkezéseket tartalmaz a népszavazásra bocsátandó kérdéssel kapcsolatosan. [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 396.; 52/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 399, 403.; 53/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 414, 418.] Nem érinti a népszavazás lebonyolítható-

ságát, ha a népszavazás idején hatályban lévő jogi normák a népszavazásra feltett kérdésben foglaltakkal azonos tartalommal szabályoznak életviszonyokat. Az egyértelműség követelményéből csupán az következik, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja dönteni: egyáltalán terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen. Jelen esetben az a tény, hogy a hatályban lévő termőföldtörvény 7. § (1) bekezdése kizárja, hogy külföldi magánszemély és jogi személy termőföld vagy védett természeti terület tulajdonjogát szerezhesse meg, ugyanezen törvény 6. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy belföldi jogi személy és jogi személyiség nélküli más szervezet termőföld tulajdonjogát — a Magyar Állam, az önkormányzat és a közalapítvány kivételével — nem szerezheti meg, nem jelenti azt, hogy a vizsgált kérdésben a választópolgárok által kezdeményezett népszavazásnak ne lenne helye.

2.4. Több indítványozó sérelmezi, hogy a népszavazásra bocsátandó kérdés egy úgynevezett „felfüggesztő feltételt” tartalmaz, arra ugyanis, minthogy az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés tartalma nem ismert, egyértelmű válasz nem adható. A kifogást előterjesztők egyike szerint pedig a kérdés azért nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésben foglalt követelménynek, mert az Országgyűlés a népszavazásból esetlegesen következő jogalkotási kötelezettségének nem tud eleget tenni.

Az Alkotmány 28/C. § (3) bekezdése alapján, ha az országos népszavazást el kell rendelni, az eredményes népszavazás alapján hozott döntés az Országgyűlésre kötelező. Az Nsztv. 8. § (1) bekezdése ezt úgy fogalmazza meg, hogy az eredményes ügydöntő népszavazással hozott döntés kötelező az Országgyűlésre. Az Alkotmány és az Nsztv. rendelkezései alapján tehát egy olyan népszavazási döntés esetében, amely valamely, a jövőben bekövetkező eseménytől függően kötelezi az Országgyűlést jogszabályalkotásra vagy éppen az attól való tartózkodásra, a parlament az esemény megtörténtének pillanatától köteles eleget tenni az Alkotmány 28/C. § (3) és az Nsztv. 8. § (1) bekezdésekben foglalt kötelezettségének.

A népszavazásra bocsátandó kérdésben az Európai Unióval kötendő csatlakozási szerződés tartalmától és az abban esetlegesen szereplő átmeneti mentesség idejétől függ, hogy az Országgyűlést a népszavazás eredménye mikor és milyen jogi norma megalkotására kötelezi. A kérdés ugyanis arra irányul, hogy ha a Magyar Köztársaság Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződésben Magyarország átmenetileg mentesül a külföldi és belföldi jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli más szervezetek termőföld-tulajdonszerzési tilalma feloldásának kötelezettsége alól, úgy az átmeneti idő leteltéig e tilalmat a magyar jogalkotó feloldja vagy ne oldja fel.

Az Alkotmánybíróság mindezek alapján a kifogásokat elutasította, és az OVB 137/2002. (VII. 19.) számú határozatát helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság figyelemmel az OVB határozat Magyar Közlönyben való megjelenésére, elrendelte e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czucz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

*Dr. Tersztyánszkyne
dr. Vasadi Éva s. k.,*
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 731/H/2002.

Az Alkotmánybíróság 64/2002. (XII. 3.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz és alkalmazási tilalom kimondására irányuló kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény módosításáról és kiegészítéséről rendelkező 1992. évi IX. törvény 49. § (1) bekezdésének az „1992. március 1-jével az 1991. évi II. törvény 10. §-ának (3) bekezdése ... hatályát veszti”; illetve ugyanezen törvény 49. § (2) bekezdésének „A T. 44. §-ának (1)—(6) bekezdését és a T. 51. §-át az 1992. március 31-ét követő időponttól megállapításra kerülő ellátás tekintetében kell alkalmazni” szövegrészei alkotmányellenesek voltak, ezért e rendelkezések a Fővárosi Bíróság által jogerősen befejezett 60.Kf.43140/1999/10. számú ügyben nem alkalmazhatók.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

Az alkotmányjogi panasz előterjesztője 1988. szeptember 16-án vált nyugdíjjogosulttá, nyugdíjazását azonban csak 1992. június 1-jétől kezdődően kérte, miután 1992. május 31-ével pontosan 38 év szolgálati időt szerzett. Miután munkáltatójánál nyugdíjbavonulási szándékát bejelentette, 1991. december 1-je és 1992. május 31-e között 6 hónapos felmondási idejét töltötte.

Az indítványozó öregségi nyugdíj megállapítása iránti igényét a munkáltató 1992. február 18-án terjesztette be a Budapesti és Pest Megyei Társadalombiztosítási Igazgatósághoz, és szolgáltatta a hatályos jogszabályok szerint szükséges kereseti adatokat.

Ezt követően, 1992. március 1-jei hatállyal a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény (a továbbiakban: T.) egyes rendelkezéseit módosította — az indítványozóra nézve hátrányos tartalommal — az 1992. évi IX. törvény (a továbbiakban: Tm.). Az indítványozó öregségi nyugdíjának összegét a Társadalombiztosítási Igazgatóság — az időközi módosítást követően — az új szabályok szerint állapította meg. Ez két tekintetben érintette hátrányosan az indítványozót: egyrészt az átlagkeresetet a T. módosítása előtt a nyugdíjazás évében, valamint a nyugdíjazás évét közvetlenül megelőző öt naptári év közül az igénylőre legkedvezőbb három naptári év alatt elért keresetek havi átlaga alapján, míg a módosítást követően a nyugdíjazás évében, valamint az azt közvetlenül megelőző négy év alatt elért keresetek havi átlaga alapján kellett megállapítani. Ez a számítási mód az indítványozóra nézve kedvezőtlenebb összegű nyugdíj megállapítását eredményezte.

Másrészt a nyugdíj összegének megállapításánál — a módosítást követően — alkalmazták a T. 44/A. §-ának degressziós szabályait, amelyek értelmében az átlagkereset 12 000 forint feletti részének csak sávosan meghatározott százalékát vették figyelembe. E módosítások eredményeképpen az indítványozó nyugdíja lényegesen csökkent.

Az indítványozó 1992. november 4-én a Budapesti és Pest megyei Társadalombiztosítási Igazgatóság 11-83901/92/06. számú nyugdíjmegállapító határozata ellen pert indított, amelyben az átlagkereset számításának módját kifogásolta, ezzel párhuzamosan pedig az Alkotmánybíróság előtt a Tm. 49. § (1) bekezdése tekintetében utólagos normakontrollra irányuló eljárást kezdeményezett. A közigazgatási perben a Pesti Központi Kerületi Bíróság szakértői bizonyítás után 20.K.65152/1997/4. szám alatt 1997. június 18-án elutasító ítéletet hozott.

Miután a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény teljes egészében hatályon kívül helyezte a T.-t, nem volt mód a hatályon kívül helyezett T. egyes szakaszait módosító Tm. utólagos normakontroll keretében történő vizsgálatára. Az Alkotmánybíróság ezért a Tm. 49. § (1) bekezdése alkotmány-

ellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárását a 675/B/1993. AB végzésével (ABH 1999, 822—824.) megszüntette.

Az indítványozó fellebbezéssel élt az elsőfokú ítélet ellen. Ügyében a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 2001. január 31-én 60.Kf.43.140/1999/10. szám alatt az elsőfokú ítéletet helybenhagyó ítéletet hozott. A jogerős ítéletet az indítványozó 2001. március 20-án vette át, ezt követően alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordult. Ebben kérte a már korábban is kifogásolt Tm. 49. § (1) bekezdése mellett a Tm. 49. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és a támadott rendelkezések konkrét ügyben történő alkalmazásának kizárását. Álláspontja szerint a Tm. érintett rendelkezései alkotmányellenesek, mert sértik az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság elvét, valamint ellentételesek a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. § (2) és (3) bekezdéseiben foglalt, a jogszabályok hatályára vonatkozó rendelkezéseivel.

II.

1. Az Alkotmány hivatkozott rendelkezése:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

2. A Jat. érintett rendelkezései:

„12. § (2) A jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.

(3) A jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a jogszabály alkalmazására való felkészülésre.”

3. A Tm. kifogásolt rendelkezései:

„49. § (1) ...1992. március 1-jével az 1991. évi II. törvény 10. § (3) bekezdése ... hatályát veszti.

(2) A T. 44. §-ának (1)—(6) bekezdését és a T. 51. §-át az 1992. március 31-ét követő időponttól megállapításra kerülő ellátás tekintetében kell alkalmazni. ...”

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tm. 49. § (2) bekezdését 1998. január 1-jével hatályon kívül helyezte a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: új T.) mellékletének b) pontja. A Tm. 49. § (1) bekezdésének formális hatályon kívül helyezésére ugyan nem került sor, a T.-t azonban, melynek módosításáról és kiegészítéséről a Tm. rendelkezett, teljes egészében hatályon kívül helyezte az új T. mellékletének a) pontja.

Az Alkotmánybíróság hatáskörébe főszabályként csak hatályos jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tartozik. „Az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányellenességét nem vizsgálja, hacsak nem annak alkalmazhatósága is eldöntendő kér-

dés.” (335/D/1990. AB végzés, ABH 1990, 261, 262.) Erre leggyakrabban a konkrét normakontroll két esetében, a bírói kezdeményezés és az alkotmányjogi panasz esetén kerülhet sor.

Az Alkotmánybíróság ezek után azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényi előírásoknak. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 48. § (1) bekezdése szerint: „Az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.” A (2) bekezdés értelmében pedig: „Az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.”

Az indítványozó a jogerős ítéletet 2001. március 20-án vette kézhez. Az alkotmányjogi panaszt a benyújtására nyitvaálló határidő 59. napján, 2001. május 18-án adta postára. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt érdemben elbírálta.

Az indítvánnyal támadott törvényi rendelkezésekhez kapcsolódó nyugdíjmegállapítási szabályok az alábbiak szerint változtak:

A T.-t a társadalombiztosításról szóló 1972. évi II. törvény módosításáról szóló 1991. évi II. törvény 4. §-a egészítette ki a következő 44/A. §-sal:

„Ha az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset 12 000 forintnál több:

a 12 001—14 000 forint közötti átlagkeresetrész nyolcvan százalékát,

a 14 001—16 000 forint közötti átlagkeresetrész hetven százalékát,

a 16 001—30 000 forint közötti átlagkeresetrész hatvan százalékát,

a 30 001—40 000 forint közötti átlagkeresetrész ötven százalékát,

a 40 001—50 000 forint közötti átlagkeresetrész negyven százalékát,

az 50 001—60 000 forint közötti átlagkeresetrész harminc százalékát,

a 60 001—70 000 forint közötti átlagkeresetrész húsz százalékát,

a 70 001—80 000 forint közötti átlagkeresetrész tíz százalékát,

a 80 000 forint feletti átlagkeresetrész öt százalékát kell az öregségi nyugdíj megállapításánál figyelembe venni.”

Ez a törvény a kihirdetése napján — 1991. január 28-án — lépett hatályba, de 10. § (3) bekezdése szerint a T. 44/A. § rendelkezéseit csak a törvény hatálybalépését követő időponttól nyugdíjra jogosultak nyugdíj megállapításánál kellett alkalmazni.

Az öregségi teljes nyugdíjra jogosultság feltételeit a T. 39. § (1) bekezdése határozta meg a következőképpen:

„Öregségi teljes nyugdíjra jogosult a hatvanadik életévét betöltött férfi és az ötvenötödik életévét betöltött nő, ha

a) húsz évi szolgálati időt szerzett,

b) az előzőekben említett életkort — ideértve a koredezményes életkort is — 1991. január 1-je előtt betöltötte és az eddigi időpontig legalább tíz évi szolgálati időt szerzett.”

Az e törvény rendelkezésével hatályba lépett — a korábban hátrányosabb — degresszív számítási módnak tehát visszaható hatálya nem volt. Az indítványozó öregségi nyugdíj megállapítása iránti igényének benyújtásakor ezt a számítási módot az ő esetében nem kellett alkalmazni, hiszen ő a nyugdíjjogosultságát 1988. szeptember 16-án érte el.

Ezt követően — még a panaszos öregségi nyugdíját megállapító határozat meghozatala előtt — a Tm. ismét módosította és kiegészítette a T.-t. E törvény kihirdetésének napja 1992. március 9-e volt (Magyar Közlöny 1992. évi 25. száma), hatálybalépését azonban 1992. március 1-jére visszamenőleg állapította meg. Ugyancsak 1992. március 1-jére visszamenőleg mondta ki a 49. § (1) bekezdésében többek között azt, hogy hatályát veszti az 1991. évi II. törvény 10. §-ának (3) bekezdése. Ettől az időponttól kezdve tehát a nyugdíj összegének kiszámításánál a T. 44/A. §-a szerinti degresszív számítási módot kellett alkalmazni azokban a folyamatban lévő ügyekben is, ahol az érintettek a nyugdíjjogosultságukat már a Tm. hatálybalépését megelőzően elérték.

Az alkotmányjogi panaszban ugyancsak kifogásolt Tm. 49. § (2) bekezdés szerint: „a T. 44. §-ának (1)—(6) bekezdését és a T. 51. §-át az 1992. március 31-ét követő időponttól megállapításra kerülő ellátás tekintetében kell alkalmazni.” Az indítványozóra nézve sérelmes rendelkezés, amelyet a Tm. 7. §-a iktatott be a T-be, a 49. § (2) bekezdése pedig az ő esetében is alkalmazni rendelt, a következő volt:

„T. 44. § (1) Az öregségi nyugdíj összegét a nyugdíjazás évében a nyugdíj megállapításáig, valamint a nyugdíjazás évét közvetlen megelőző négy év alatt a főfoglalkozás keretében elért keresetnek (ideértve az ezen időszak alatt kifizetett jutalmat is) a magánszemélyek — ezen évekre vonatkozó és ezen összegekre eső — jövedelemadójával csökkentett összege havi átlaga alapján kell megállapítani. ...”

Az indítványozó a Tm. idézett hatálybaléptető rendelkezéseit azért ítélte a visszamenőleges jogalkotás tilalmába ütközőnek, mert olyan, folyamatban lévő eljárásokban, amelyekben a nyugdíjigénylő nyugdíjjogosultsága már a Tm. hatálybalépése előtt megnyílt, de nyugdíjmegállapító határozat meghozatalára még nem került sor, a nyugdíj megállapításánál 1992. március 1-jétől a degresszív számítási módot kellett alkalmazni, 1992. március 31-ét követően pedig a nyugdíjazás évét megelőző négy év kereseti adatait kellett alapul venni. Az így kiszámított nyugdíj összege pedig lényegesen alacsonyabb lett, mintha a nyugdíjjogosultság elérésekor hatályos szabályok szerint állapították volna meg a nyugdíjat. Álláspontja szerint évtizedek

munkájával szerzett joga csorbult e hatályba léptető rendelkezések következtében.

III.

Az alkotmányjogi panasz megalapozott.

Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogbiztonság szorosan a jogállamiság alkotmányos követelményéhez kapcsolódik, a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogalkotó kötelezettségévé teszi azt, hogy a jogszabályok világosak, egyértelműek és működésüket tekintve kiszámíthatóak, előreláthatóak legyenek a jogszabályok címzettjei számára. [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65—66.; 11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 81—82.; 28/1993. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1993, 220, 225.]

A kiszámíthatóság és az előreláthatóság követelményéből vezette le az Alkotmánybíróság a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmának alkotmányos elvét. [34/1991. (VI. 15.) AB határozat, ABH 1991, 170, 173.; 11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 81—82.; 25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 132.; 28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 158.; 4/1992. (I. 28.) AB határozat, ABH 1992, 332, 333.]

A 25/1992. (IV. 30.) AB határozatában az Alkotmánybíróság megállapította: „A jogállamiság egyik fontos alkotóeleme a jogbiztonság, amely egyebek között megköveteli, hogy

— az állampolgárok jogait és kötelezségeit a törvényben megszabott módon kihirdetett és bárki számára hozzáférhető jogszabályok szabályozzák,

— meglegyen a tényleges lehetőség arra, hogy a jogalanyok magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely jogszerű magatartást visszamenőleges érvennyel ne minősítsenek jogellenesnek.

A jogbiztonság e két alapvető követelménye közül bármelyiknek a figyelmen kívül hagyása összeegyeztethetetlen az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, s így alkotmányellenes. Teljesen nyilvánvaló ugyanis, hogy egy jogállamban senkit sem lehet felelősségre vonni olyan jogszabály megsértése miatt, amelyet az érintett személy nem ismert és nem is ismerhetett, mivel azt vagy egyáltalán nem hirdették ki, vagy utólag hirdették ki és visszamenőleges érvennyel léptették hatályba. Ugyanez értelemszerűen irányadó a kötelezettségek utólagos megállapítására is.” (ABH 1992, 131, 132.)

A visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát a Jat. 12. § (2) bekezdése is kimondja, eszerint „a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötele-

zettséget, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé”.

Következetes alkotmánybírósági gyakorlat alakult ki a tekintetben is, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit — erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint — a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell. [57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324.]

A nyugdíj megállapításánál a degresszív alapú számítási módot beiktató, a társadalombiztosításról szóló 1972. évi II. törvény módosításáról szóló 1991. évi II. törvény 10. § (3) bekezdése eredetileg kizárta a visszamenőleges alkalmazás lehetőségét. Az új számítási módszer bevezetése tehát alkotmányos előírásba nem ütközött, megfelelt a Jat. 12. § (2) és (3) bekezdés rendelkezéseinek. Az alkotmányos garanciát az 1992. március 1-jén hatályba léptetett Tm. 49. § (1) bekezdése szüntette meg annak kimondásával, hogy „az 1991. évi II. törvény 10. § (3) bekezdése hatályát veszti”.

Egyértelműen megállapítható, hogy a T. 44/A. §-a szerinti degresszív számítási mód anyagilag hátrányosabb volt az eljárásban érintett nyugdíjjogosultra, mint a Tm. hatálybalépése előtt alkalmazott számítási mód. Előfordulhat olyan eset, hogy a visszamenőleges érvényű hatálybaléptetés sem alkotmányellenes, de ez csak a kizárólag jogot megállapító, jogot kiterjesztő, kötelezettséget enyhítő, vagy más, a jogszabály valamennyi címzettje számára a korábbi szabályozásnál egyértelműen előnyösebb rendelkezéseket tartalmazó jogszabályok esetében lehetséges. [28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 158.]

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tm. hatálybaléptetésére kifejezetten visszamenőleges hatállyal került sor. A Tm. kihirdetésének napja 1992. március 9-e, míg hatálybalépésének napja március 1-je volt.

Ezen túlmenően a Tm. 49. § (1) bekezdése a folyamatban lévő ügyekben — tekintet nélkül a nyugdíjjogosultság megnyíltának időpontjára — alkalmazni rendelte a T. 44/A. § -ában foglalt, az indítványozó esetében egyértelműen jogot korlátozó szabályt. A Tm. kifogásolt rendelkezése értelmében a T. új szabályainak alkalmazása a nyugdíjmegállapítás során negatív előjelű változást idézett elő a Tm. hatálybalépése előtt létrejött anyagi jogi jogviszonyokban. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tm. 49. § (1) bekezdésének a társadalombiztosításról szóló 1972. évi II. törvény módosításáról szóló 1991. évi II. törvény 10. § (3) bekezdését hatályon kívül helyező rendelkezése az alkotmányjogi panasszal érintett egyedi esetben alkotmányellenes volt, ezért az a konkrét ügyben nem alkalmazható.

Az Alkotmánybíróság több korábbi határozatában elvi élel megállapította, hogy a jogbiztonság mint a jogállamiság leglényegesebb fogalmi eleme és a szerzett jogok védel-

mének elvi alapja, a szociális rendszerek stabilitása szempontjából különös jelentőségű. Ezért garanciális szerepe van annak, hogy a szolgáltatásokat és a hozzájuk fűződő várományokat nem lehet sem alkotmányosan megfelelő indok nélkül, sem pedig egyik napról a másikra lényegesen megváltoztatni. Az átmenet nélküli változtatáshoz különös indok szükséges. Mindemellett a kötelező biztosítási rendszer esetében a járulékok kötelező befizetése, vagyis a vagyonevlonás fejében a biztosított, a rendszer fokozottabb stabilitását várhatja el. A törvénnyel elrendelt kötelező járulékfizetést nagymértékű állami garanciavállalás (a másik oldalról: bizalomvédelem) legitimálhatja. A kötelező biztosítás elvonja ugyanis azokat az eszközöket, amelyekkel az érintett saját kockázatára maga gondoskodhatott volna magáról és családjáról, s ezt a vagyont a társadalombiztosítás szolgálatába állítja. A fedezet társadalmasításával az állam tipikus tulajdonosi magatartást kollektivizál, mely a kötelező biztosítási rendszerben az ellátások és az ellátásokhoz fűződő várományok védelmét fokozatosan indokoltá teszi. A várományok annál nagyobb védelmet élveznek, minél közelebb állnak a beteljesedéshez, vagyis a szolgáltatásra irányuló alanyi jog megnyíltához. [43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188, 193—195.; 39/1999. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1999, 325., 334—335.; 28/2000. (IX. 8.) AB határozat, ABH 2000, 174., 187—188.]

A Tm. 49. § (2) bekezdése kifogásolt rendelkezésének vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ez a jogszabályi előírás a nyugdíjmegállapítási eljárásokban az új átlagkereset-számítási szabályokat a Tm. hatálybalépését követő 30. naptól kezdődően rendelte alkalmazni. Ebben az esetben tehát nem volt szó formális visszaható hatályú jogalkalmazásról. Tartalmát vizsgálva azonban megállapítható, hogy a kifogásolt rendelkezés következtében mindazokban az esetekben, amikor a nyugdíjjogosultság még a Tm. hatálybalépése előtt megnyílt, de a nyugdíjat megállapító határozat meghozatalára csak 1992. március 31-ét követően került sor, a megváltozott, és adott esetben az indítványozóra nézve hátrányosabb számítási módot kellett alkalmazni.

Az Alkotmánybíróság e tekintetben is megállapította, hogy a jogalkotó az új, hátrányosabb számítási módot úgy rendelte alkalmazni, hogy azzal a már létrejött anyagi jogi jogviszonyokba avatkozott be, azok negatív irányú megváltoztatását idézve elő. Mivel a nyugdíjhoz való jogosultság nem a nyugdíjat megállapító határozatból fakad, hanem a T.-ben meghatározott életkor eléréséhez és az ott megszabott szolgálati idő megszerzéséhez kötődik, a törvényi feltételeket teljesítőknél alanyi joguk keletkezik a T.-ben meghatározott feltételek szerinti nyugdíj megállapításához. A nyugdíjszámítási szabályok megváltoztatása esetén tehát az új törvény alkalmazása szempontjából nem a nyugdíj megállapítása, hanem a nyugdíjjogosultság megszerzése időpontjának lehet relevanciája. Egy évtizedek munkájával — a törvény alapján — megszerzett jogot nem korlá-

tozhat visszamenőleg a nyugdíjmegállapítási eljárás folyamán hatályba léptetett új jogszabály.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tm. 49. § (2) bekezdésének kifogásolt hatályba léptető rendelkezése sértette a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát, s így ellentétes volt az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvével, amikor az új számítási módot az alkotmányjogi panasszal érintett, folyamatban lévő ügyben alkalmazni rendelte.

A fentiek figyelembevételével az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-a alapján rendelte el.

Dr. Holló András s. k.,
az Alkotmánybíróság helyettes elnöke

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czucz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 540/D/2001.

Az Alkotmánybíróság 65/2002. (XII. 3.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában — *dr. Németh János* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Harmathy Attila* és *dr. Tersztyánszky dr. Vasadi Éva* alkotmánybírák különvéleményével — meghozta az alábbi

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 3. § a) pontjának második, „Amennyiben a 4. § (1) bekezdése

szerinti célból indokolt, a szexuális szokásokra vonatkozó adat is egészségügyi adatnak minősül” szövegű mondata alkotmányellenes, ezért azt 2003. április 30-i hatállyal megsemmisíti.

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 3. § a) pontja a következő szöveggel marad hatályban:

„3. § E törvény alkalmazásában

a) *egészségügyi adat*: az érintett testi, értelmi és lelki állapotára, kóros szenvedélyére, valamint a megbetegedés, illetve az elhalálozás körülményeire, a halál okára vonatkozó, általa vagy róla más személy által közölt, illetve az egészségügyi ellátóhálózat által észlelt, vizsgált, mért, leképzett vagy származtatott adat; továbbá az előzőekkel kapcsolatba hozható, az azokat befolyásoló mindennemű adat (pl. magatartás, környezet, foglalkozás);”

2. Az Alkotmánybíróság az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 5. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

Az indítványozó álláspontja szerint az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüvtv.) 3. § a) pontjának második mondata, mely a szexuális szokásokra vonatkozó adatot egészségügyi adatnak minősíti, ellentétes az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében foglalt, a magántitok és a személyes adatok védelmét garantáló rendelkezéseivel, valamint a 70/A. § (1) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalmával.

A magántitok és a személyes adatok védelméhez fűződő alkotmányos alapjogot sértőnek tartja az indítványozó az Eüvtv. 5. § (3) bekezdését is, mivel „tágan értelmezhető megfogalmazása kapcsán szubjektív mérlegelésre ad módot.”

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„8. § (1) A Magyar Köztársaság elismeri az ember sértetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteltben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.

(2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„59. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) vizsgálatba bevont rendelkezései:

„2. § E törvény alkalmazása során (...)

2. *különleges adat*: (...)

b) az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre, a szexuális életre, valamint a büntetett előéletre vonatkozó személyes adatok;”

„3. § (2) Különleges adat akkor kezelhető, ha

a) az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárul, vagy
(...)

c) egyéb esetekben azt törvény elrendeli.”

„5. § (2) Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.”

3. Az Eüvtv. érintett rendelkezései a következők:

„3. § E törvény alkalmazásában

a) *egészségügyi adat*: az érintett testi, értelmi és lelki állapotára, kóros szenvedélyére, valamint a megbetegedés, illetve az elhalálozás körülményeire, a halál okára vonatkozó, általa vagy róla más személy által közölt, illetve az egészségügyi ellátóhálózat által észlelt, vizsgált, mért, leképzett vagy származtatott adat; továbbá az előzőekkel kapcsolatba hozható, az azokat befolyásoló mindennemű adat (pl. magatartás, környezet, foglalkozás). Amennyiben a 4. § (1) bekezdése szerinti célból indokolt, a szexuális szokásokra vonatkozó adat is egészségügyi adatnak minősül;”

„4. § (1) Az egészségügyi és személyazonosító adat kezelésének célja:

a) az egészség megőrzésének, fenntartásának előmozdítása,

b) a betegellátó eredményes gyógykezelési tevékenységének elősegítése,

c) az érintett egészségi állapotának nyomon követése,

d) a közegészségügyi és járványügyi érdekből szükségessé váló intézkedések megtétele.”

„5. § (3) A közegészségügyi-járványügyi közérdekből történő adatkezelés esetén az érintett kezelést végző orvosa, az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (a továbbiakban: ÁNTSZ) városi, fővárosi kerületi (a továbbiakban: városi intézet), illetve megyei (fővárosi) intézetei keretében dolgozó tisztiorvos, valamint a közegészségügyi felügyelő jogosult az egészségügyi és személyazonosító adatot — a fertőző betegség jellegére tekintettel — a fertőzés veszélyének kitett, az érintettel kapcsolatban álló vagy kapcsolatba került személyektől is fölvenni és kezelni.”

„9. § (1) Az egészségügyi adatok felvétele a gyógykezelés része. A kezelést végző orvos, illetve a tisztiorvos dönti el, hogy a szakmai szabályoknak megfelelően — a kötelezően felveendő adatokon kívül — mely egészségügyi adat felvétele szükséges a 4. § (1) bekezdése szerinti célból.”

„12. § (1) Az egészségügyi és a személyazonosító adatoknak az érintett részéről történő szolgáltatása — az egészségügyi ellátás igénybevételéhez kötelezően előírt személyazonosító adatok és a 13. §-ban foglaltak kivételével — önkéntes.”

„13. § Az érintett (törvényes képviselője) köteles a betegellátó felhívására egészségügyi és személyazonosító adatait átadni,

a) ha valószínűsíthető vagy beigazolódott, hogy az 1. számú mellékletben felsorolt valamely betegség kórokozója által fertőződött, vagy fertőzőes eredetű mérgezésben, illetve fertőző betegségben szenved, kivéve a 15. § (6) bekezdése szerinti esetet,

b) ha arra a 2. számú mellékletben felsorolt szűrő- és alkalmassági vizsgálatok elvégzéséhez van szükség,

c) heveny mérgezés esetén,

d) ha valószínűsíthető, hogy az érintett a 3. számú melléklet szerinti foglalkozási eredetű megbetegedésben szenved,

e) ha az adatszolgáltatásra a magzat, illetve a kiskorú gyermek gyógykezelése, egészségi állapotának megőrzése vagy védelme érdekében van szükség,

f) ha bűnüldözés, bűnmegelőzés céljából, továbbá ügyészségi, bírósági eljárás, illetve szabálysértési vagy közigazgatási hatósági eljárás során az illetékes szerv a vizsgálatot elrendelte,

g) ha az adatszolgáltatásra a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény szerinti ellenőrzés céljából van szükség.”

„22. § (1) Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság és az Országos Egészségbiztosítási Pénztár, valamint ezek igazgatási szervei (a továbbiakban együtt: társadalombiztosítási igazgatási szervek) részére abban az esetben továbbítható egészségügyi és személyazonosító adat, amennyiben

a) arra az érintettnek járó társadalombiztosítási ellátások megállapítása, folyósítása céljából van szükség, és az az egészségi állapot alapján történik, valamint

b) az a társadalombiztosítási alapok kezelői gazdálkodásának, továbbá a társadalombiztosítási ellátások folyósításának ellenőrzése céljából indokolt.

(2) Az egészségügyi és személyazonosító adatokat a társadalombiztosítási igazgatási szervek kizárólag az ellátás megállapításával, folyósításával, az ellenőrzés lefolytatásával, egészségbiztosítási orvosszakértői, illetve jogorvoslati tevékenységgel megbízott dolgozója kezelheti.

(3) A társadalombiztosítási igazgatási szervek által lefolytatott ellenőrzés során a társadalombiztosítás szerveinek csak orvos, illetve gyógyszerész végzettségű alkalmazottja ismerheti meg az érintett összekapcsolt egészségügyi és személyazonosító adatait.”

„23. § (1) A következő szervek írásbeli megkeresésére a kezelést végző orvos az érintett egészségügyi és személyazonosító adatait átadja a megkereső szervnek. A megkeresésben a 4. § (4) bekezdésének megfelelően fel kell tüntetni a megismerni kívánt egészségügyi és személyazonosító adatokat:

a) büntetőügyben a nyomozó hatóság, az ügyészség, a bíróság, az igazságügyi orvosszakértő, polgári és közigazgatási ügyben az ügyészség, a bíróság, az igazságügyi orvosszakértő,

b) szabálysértési eljárás során az eljárást lefolytató szervek,

c) hadköteles személy esetén az illetékes jegyző, a hadkiegészítő parancsnokság, illetve a katonai egészségügyi alkalmasságot megállapító bizottság,

d) a nemzetbiztonsági szolgálatok, a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvényben meghatározott feladatok ellátása érdekében, az abban kapott felhatalmazás körében.

(2) A megkeresésben az adatkezelés pontos célját és a kért adatok körét meg kell jelölni.

(3) A kezelést végző orvos a nyomozó hatóságot a „halaszthatatlan intézkedés” jelzéssel ellátott, külön jogszabályban előírt ügyészi jóváhagyást nélkülöző megkeresésre is köteles tájékoztatni az általa kezelt, az adott ügygel összefüggő egészségügyi és személyazonosító adatokról.”

III.

Az indítvány részben megalapozott.

1. A magántitok és a személyes adatok védelméhez való jogot az Alkotmány 59. § (1) bekezdése alkotmányos alapjogként garantálja. Az alkotmányos alapjog korlátozhatóságára az Alkotmány 8. § (2) bekezdése irányadó, mely szerint a Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és köteleességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.

Az Alkotmánybíróság az alapjog lényeges tartalmát nem érintő korlátozás alkotmányosságának megítéléséhez az

alapjogi (az úgynevezett szükségesség-arányosság) tesztet alkalmazza. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában éppen az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével kapcsolatban került sor először az alapjog-sérelem alkotmányosságának az alapjogi teszt alapján történő megítélésére. Ebben a korai döntésében az Alkotmánybíróság megállapította:

„A törvényalkotó (...) kényszerítő ok nélkül korlátozta az Alkotmány 59. §-ában biztosított jogokat, és ezzel az alapjog lényeges tartalmát korlátozta. A rendelkezés nem felel meg az alapjogot korlátozó normákkal szemben támasztott arányosság feltételeinek sem. Ez ugyanis megköveteli, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya összhangban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt kiválasztani. Ha az alkalmazott korlátozás a cél elérésére alkalmatlan, az alapjog sérelme megállapítható.” [20/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990. 69, 71.]

Az Alkotmánybíróság az alapjogi tesztet az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével kapcsolatban azóta is már több határozatában alkalmazta. Az Alkotmánybíróság egy későbbi határozatában kifejtette:

„Az Alkotmány 8. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és köteleességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban törvény sem korlátozhatja. (...) annak meg kell felelnie az alapjogi korlátozás mindenkor alkotmányos feltételeinek, azaz az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglalt követelményeknek. Ez azt jelenti, hogy az információs önrendelkezési jogot, az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében biztosított szabadságjogot mint alapjogot csak elkerülhetetlen esetben lehet alkotmányosan korlátozni, akkor, ha a korlátozás elkerülhetetlenül szükséges és az a korlátozással elérni kívánt célhoz képest arányos.” [46/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995. 219, 222—223.]

2. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével kapcsolatban az alapjogi teszt szükségességi elemét tovább konkretizálta, s az adatkezelés célhoz kötöttségét állította követelményként. Az Alkotmánybíróság, a személyes adatok védelméhez való jogot információs önrendelkezési jogként jelölve meg, kifejtette:

„Az információs önrendelkezési jog gyakorlásának feltétele és egyben legfontosabb garanciája a célhoz kötöttség. Ez azt jelenti, hogy személyes adatot feldolgozni csak pontosan meghatározott és jogszerű célra szabad. Az adatfeldolgozásnak minden szakaszában meg kell felelnie a bejelentett és közhitelűen rögzített célnak. Az adatfeldolgozás célját úgy kell az érintettel közölni, hogy az megítélhesse az adatfeldolgozás hatását jogaira, és megalapozottan dönthessen az adat kiadásáról; továbbá, hogy a céltól eltérő felhasználás esetén élhessen jogaival. Ugyanezért az adatfeldolgozás céljának megváltozásáról is értesíteni kell az

érintettet. Az érintett beleegyezése nélkül az új célú feldolgozás csak akkor jogszerű, ha azt meghatározott adatra és feldolgozóra nézve törvény kifejezetten megengedi. A célhoz kötöttségből következik, hogy a meghatározott cél nélküli, 'készletre', előre nem meghatározott jövőbeni felhasználásra való adatgyűjtés és -tárolás alkotmányellenes.” [15/1991. (IV. 13.) AB határozat, ABH 1991. 40, 42.]

Az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében garantált alapjog védelmének részletszabályait az 59. § (2) bekezdésének felhatalmazásán alapuló Avtv. — az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozatában (ABH 1991. 40.) foglaltakat követve — határozta meg. Az Avtv. 5. § (2) bekezdése szerint csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, s az adatkezelésre csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kerülhet sor.

Az Eüatv. 3. § a) pontjának második mondata szerinti szexuális szokásokra vonatkozó adatok kezelésére azonban még az Avtv. 5. § (2) bekezdésében foglaltaknál is szigorúbb követelmények az irányadók. A szexuális életre vonatkozó személyes adatok ugyanis — az Avtv. 2. § 2. pont b) alpontja alapján — különleges adatnak minősülnek. Egyes személyes adatoknak különleges adattá váló minősítéséből pedig az következik, hogy az adatkezelés céljának nagyon pontosan körülhatároltnak és meghatározottnak, s az adatkezelésnek kényszerítő módon, elkerülhetetlenül szükségesnek kell lennie. A különleges adatok kezelésére vonatkozó szigorúbb követelmények továbbá azt eredményezik, hogy amennyiben az adatkezelés célja pontosan meg nem határozott vagy az arra vonatkozó törvényi felhatalmazás nem egyértelmű, akkor a különleges adatok kezelése alkotmányellenes alapjogi korlátozást valósít meg.

A jogalkotó a személyes adatok, illetve a szigorúbban védett különleges adatok kezelését tehát akkor rendelheti el, ha az adatkezelés lehetővé tételével egyidejűleg meghatározza az adatkezelés pontos feltételeit, azaz az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében garantált személyes adathoz való alapjog korlátozásának konkrét részletszabályait.

3. Az Eüatv. 3. § a) pontjának második mondata szerint a szexuális szokásokra vonatkozó adat is egészségügyi adatnak minősül, amennyiben az a 4. § (1) bekezdése szerinti célból indokolt. Az Eüatv. 4. § (1) bekezdése a következőképpen határozza meg az egészségügyi adatok kezelésének a célját:

„a) az egészség megőrzésének, fenntartásának előmozdítása,

b) a betegellátó eredményes gyógykezelési tevékenységének elősegítése,

c) az érintett egészségi állapotának nyomon követése,

d) a közegészségügyi és járványügyi érdekből szükségessé váló intézkedések megtétele.”

A szexuális szokásokra vonatkozó különleges adatok kezelésének célját meghatározó rendelkezés gyakorlatilag az egészségüggyel kapcsolatos valamennyi lehetséges adatkezelési célt felöleli. Az *a)–c)* pontok az érintett gyógykezelésének érdekét szolgáló adatkezelési célokat tartalmazznak. Ezeknek a céloknak az elérésére a szexuális szokásokra vonatkozó adatkezelés nem alkalmas, hiszen a gyógykezelés eredményességét kevésbé az érintett szexuális szokásaira, mint inkább az egészségi állapotára vonatkozó adatok ismerete szolgálhatja. A szexuális szokásokra vonatkozó különleges adatok kezelését pedig nem indokolhatják az olyan célok, amelyek alapján az adatkezelés nem minősül szükségesnek, elengedhetetlennek.

Az Eüatv. 4. § (1) bekezdés *d)* pontjában megjelölt adatkezelési cél közegészségügyi, járványügyi érdeket fogalmaz meg. A közegészségügyi, járványügyi érdek indokolhatja a szexuális szokásokra vonatkozó különleges adatok kezelését, ha az adatkezelési cél egyértelmű, illetve nagyon pontosan körülhatárolt. Közegészségügyi és járványügyi érdekből sem kerülhet azonban sor minden, a szexuális szokásokkal kapcsolatos adat kezelésére.

Az Eüatv. 4. § (1) bekezdésében meghatározott célok együttesen aránytalanul széles, pontosan meg nem határozott körben teszik lehetővé a szexuális szokásokra vonatkozó adatok kezelését. A szexuális szokásokra vonatkozó különleges adatok kezelése céljának túl tág meghatározása pedig nem felel meg az alapjog-korlátozással szemben támasztott szükségességi mércének.

4. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a szexuális szokásokra vonatkozó adatokat az Eüatv. 3. § *a)* pontja második mondata minősíti egészségügyi adatnak. A szexuális szokásokkal összefüggő összes adat kezelésének lehetővé tétele tehát az Eüatv. 3. § *a)* pontja második mondatából ered. Ez a rendelkezés a szexuális szokásokra vonatkozó adatoknak az Eüatv. 4. § (1) bekezdésében meghatározott célokból történő kezelését nem csupán a szexuális betegségekkel kapcsolatosan írja elő, hanem általánosan teszi azt lehetővé.

Az Eüatv. 3. § *a)* pontjának első mondata is megengedi azonban a magatartásra vonatkozó, így a szexuális élettel összefüggő adatok kezelését. Erre azonban csak korlátozott mértékben, az érintett kóros szenvedélyére, valamint a megbetegedés (szexuális) körülményeire stb. vonatkozóan kerülhet sor.

Az Eüatv. 3. § *a)* pontjának első mondatában foglaltakhoz képest az Eüatv. 3. § *a)* pontja második mondata tehát a szexuális szokásokra vonatkozó adatkezelést rendkívül elvont, túlságosan általános körben teszi lehetővé. Ezáltal ellentétes a személyes adatok kezelésével szemben érvényesülő azon követelménnyel, miszerint: csak olyan adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, továbbá csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kerülhet arra sor.

5. Az Eüatv. 9. § (1) bekezdése szerint az egészségügyi adatok, s így a szexuális szokásokra vonatkozó adatok, felvétele a gyógykezelés része. A kezelést végző orvos, illetve a tisztiorvos — a kötelezően felveendő adatokon kívül — a szakmai szabályok figyelembevételével dönti el, hogy mely egészségügyi adat felvétele szükséges. Bár az Eüatv. 12. § (1) bekezdése szerint az adatszolgáltatás alapvetően önkéntes, azonban az Eüatv. 13. §-ában felsorolt esetekben az érintett köteles az egészségügyi adat, tehát a szexuális szokásra vonatkozó adatai közlésére is. Az utóbbi rendelkezés, illetve az Eüatv. 22. és 23 §-ai alapján pedig ezek az adatok az egészségügyi ellátóhálózaton kívüli szervek számára továbbíthatóak. Ebből következően a szexuális szokásokra vonatkozó adatok megismerésére és kezelésére a szükségesnél szélesebb körben kerülhet sor, s a szexuális szokásokkal összefüggő adatokat a szükségesnél tágabb személyi kör ismerheti meg.

6. A különleges személyes adatoknak minősülő, szexuális szokásokkal összefüggő adatok kezelésével szemben követelményként érvényesül, hogy az adatkezelésnek konkrét célhoz kötöttnek kell lennie. Az adatkezelési cél túlságosan tág módon történő meghatározása, azaz ha nincs összefüggésben az adatkezelés a megjelölt céllal, továbbá, ha arra bizonytalan esetkörben kerül sor, illetve arra nem a szükséges mértékre korlátozott személyi kör jogosult, akkor az adatkezelés meghatározott cél nélkül, illetve korlátlan módon válik lehetővé.

7. Az Eüatv. 3. § *a)* pont második mondata minősíti a szexuális szokásokra vonatkozó adatokat egészségügyi adatnak, illetve az adatkezelés céljaként az Eüatv. 4. § (1) bekezdésében foglaltakra utal. Az Eüatv. 4. § (1) bekezdése mindazonáltal nem határozza meg a szexuális szokásokra vonatkozó különleges adatok kezelését szükségesé tevő, pontosan körülhatárolt célokat. Tehát az Eüatv. 3. § *a)* pont második mondata a szexuális szokásokra vonatkozó adatok kezelését a szükségesnél tágabb körű célmeghatározással teszi lehetővé. Ez ellentétes az adatkezelés célmeghatározására vonatkozó alkotmányos követelménnyel, mely szerint a cél megjelölésének pontosan körülhatároltnak és meghatározottnak kell lennie. A szexuális szokásokra vonatkozó adatoknak pontosan meghatározott cél nélküli kezelése a személyes adatok védelméhez fűződő alapjog szükségtelen korlátozását jelenti. Ezért az Eüatv. 4. § (1) bekezdése vonatkozásában a 3. § *a)* pont második mondata alkotmányellenes, s azt az Alkotmánybíróság megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság a megsemmisítés hatánapját az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 43. § (4) bekezdésének megfelelően, a rendelkező részben foglaltak szerint állapította meg.

Mivel az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az Eüatv. 3. § *a)* pontjának az indítványozó által kifogásolt második mondata az Alkotmány 59. §-ára figyelemmel alkotmányellenes, ezért a támadott rendelkezés-

nek az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésére tekintettel történő vizsgálatát mellőzte.

IV.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Eüatv. 5. § (3) bekezdése szerinti közegészségügyi-járványügyi közérdekből történő adatkezelés is érinti az Alkotmány 59. §-ában foglalt információs önrendelkezési jogot. Az Eüatv. 5. § (3) bekezdése azonban eleget tesz annak az alkotmányos elvárásnak, hogy az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat csak törvény állapíthatja meg. Ugyanakkor érvényesül azon alkotmányossági elvárás is, hogy az alapjog-korlátozásnak kényszerítő okból kell fennállnia. A fertőzés veszélyének kitett, az érintettel kapcsolatban álló vagy kapcsolatba került személyek esetében az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében foglalt alapjog korlátozásának kényszerítő és arányos indokát képezi a közegészségügyi-járványügyi közérdek, ezért az adatgyűjtés nem kifogásolható, feltéve, hogy az orvosi szakmai követelményeknek megfelelően a fertőzés forrására, módjára és a fertőzés veszélyének reálisan kitett személyi körre tekintettel indokolt mértékben, valamint az Avtv. 3. §-ával összhangban történik. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Eüatv. 5. § (3) bekezdésének megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

A határozat közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Dr. Németh János s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Bagi István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czúcz Ottó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Erdei Árpád s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kukorelli István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Strausz János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszkyne
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1049/B/1997.

Dr. Németh János alkotmánybíró párhuzamos indokolása

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüatv.) 3. § a) pontja második

mondata alkotmányellenessége megállapításával és jövőbeni megsemmisítésével egyetértek, a megsemmisítést azonban a határozatban megfogalmazottaktól eltérő indokok alapján tartom szükségesnek.

1. A határozat az alkotmányellenesség megállapítását arra alapítja, hogy a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. § (2) bekezdése b) pontja szerint különleges adatnak minősülő, a szexuális életre (az Eüatv. szóhasználata szerint szexuális szokásokra) vonatkozó adatok kezelése alkotmányos követelményeinek az Eüatv. 3. § a) pontjának második mondata az Eüatv. 4. § (1) bekezdésére való utalással — az abban meghatározott adatkezelési célok túl tág meghatározása és ennek eredményeként az adatok általános kezelése folytán — nem tesz eleget, vagyis sérül a célhoz kötöttség követelménye.

A határozat megállapításaival ellentétben úgy vélem, hogy a szexuális szokásokra vonatkozó adatok kezelésének az Eüatv. 4. § (1) bekezdésében meghatározott céljai egyértelműek, pontosak és az adatkezelés célhoz kötött, hiszen arra kizárólag az érintett gyógykezelése [4. § (1) bekezdés a)–c) pontjai], valamint közegészségügyi és járványügyi érdekből [4. § (1) bekezdés d) pontja] kerülhet sor. Egészségügyi adatok kezelése — természetesen a szexuális szokásokra vonatkozó adatok kivételével — az Eüatv. 4. § (1) bekezdésében megfogalmazottakon kívül számos más egészségügyi célból történhet, melyeket az Eüatv. 4. § (2) bekezdése sorol fel, így többek között

„a) egészségügyi szakember-képzés,

b) orvos-szakmai és epidemiológiai vizsgálat, elemzés, az egészségügyi ellátás tervezése, szervezése, költségek tervezése, ...

d) tudományos kutatás, ...

f) a társadalombiztosítási, illetve szociális ellátások megállapítása, amennyiben az az egészségi állapot alapján történik, ...

m) az érintettnek nem egészségügyi intézményben történő elhelyezése, gondozása, ...”.

Nem osztom ezért a határozat azon álláspontját, hogy az Eüatv. 4. § (1) bekezdése „gyakorlatilag az egészségüggyel kapcsolatos valamennyi lehetséges adatkezelési célt felöleli”.

2. A határozat a szexuális szokásokra vonatkozó adatok kezelését csupán a szexuális betegségekkel kapcsolatban tartja elfogadhatónak. Ezzel összefüggésben több kérdést nem lehet figyelmen kívül hagyni.

Egyrészt az Eüatv. 4. § (4) bekezdése garanciális jelentéssel mondja ki, hogy „[a]z (1)–(2) bekezdések szerinti adatkezelési célokra csak annyi és olyan egészségügyi, illetve személyazonosító adat kezelhető, amely az adatkezelési cél megvalósításához elengedhetetlenül szükséges”.

Másrészt az Eüatv. 7. §-a főszabály szerint előírja az adatkezelő és az adatfeldolgozó tekintetében is az orvosi titoktartási kötelezettséget.

Nem tartom indokolhatónak a csak „szexuális betegségekkel” összefüggésben való adatkezelést továbbá amiatt sem, mert több olyan betegség van, amelyik nem kifejezetten szexuális betegség viszont szexuális úton — is — terjed, mint például az AIDS, a heveny májgyulladás B és C típusa [részletesebben lásd: a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 1. számú melléklete].

3. Nem tartom helytállónak a határozat azon megállapítását, miszerint a szexuális szokásokra vonatkozó adatok az „Eüatv. 22. és 23. §-ai alapján ... az egészségügyi ellátó-hálózaton kívüli szervek számára továbbíthatóak”. A határozatban említett Eüatv. 22. §-a a társadalombiztosítási igazgatási szerveknek való adattovábbításról szól. A hatályos jogszabályi rendelkezések értelmében az egészségügyi szolgáltatók szexuális szokásokra vonatkozó adatokat nem továbbítanak a társadalombiztosítási igazgatási szerveknek [lásd: az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 4. § (2) bekezdése és mellékletei] és a társadalombiztosítási igazgatási szervek a személyes adatok között nem is tarthatnak nyilván ilyen adatot [lásd: a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 79. § (1)—(2) bekezdése és a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról szóló 1997. évi LXXX. törvény 42. § (1) bekezdése].

Az Eüatv. 23. §-ban felsorolt szervek esetében pedig maga a 23. § (1) bekezdése mondja ki, hogy kizárólag a 4. § (4) bekezdésének megfelelően, vagyis csak annyi és olyan egészségügyi, illetve személyazonosító adat kezelhető — tehát továbbítható — amely az adatkezelési cél megvalósulásához elengedhetetlenül szükséges.

4. Az indítvánnyal támadott rendelkezés alkotmányellenességét abban látom, hogy a jogalkotó az Eüatv. 3. § a) pontja második mondatában a „szexuális szokások” kifejezést használja.

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy az Alkotmány 59. §-a szerinti magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog nem abszolút jog, törvény kivételesen elrendelheti annak kötelező kiszolgáltatását, és elrendelheti felhasználásának módját is [2/1990. (II. 18.) AB határozat, ABH 1990, 18, 20.]. Az alapjogok korlátozásának vizsgálata során az Alkotmánybíróság mindenkor az adott korlátozás szükségességét és arányosságát vizsgálja [20/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 69, 71.]. Ez utóbbi hivatkozott 20/1990. (X. 4.) AB határozatában az Alkotmánybíróság arra is rámutatott, hogy „[a] törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt kiválasztani. Ha az alkalmazott korlátozás a cél elérésére alkalmatlan, az alapjog sérelme

megállapítható” [ABH 1990, 69, 71, továbbá: 7/1991. (II. 28.) AB határozat, ABH 1991. 22, 25.].

Jelen esetben a „szexuális szokások” megfogalmazás álláspontom szerint nem egyértelmű, tágan értelmezhető tartalmat hordozó fogalom, amely ebben a megfogalmazásában túlmutat az Eüatv. 4. § (1) bekezdésében meghatározott célok biztosításához szükséges adattartalomra, így bizonytalanságánál és ebből eredő aránytalanságánál fogva sérti az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében deklarált magántitok védelméhez való jogot.

Dr. Németh János s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila alkotmánybíró különvéleménye

Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. pontjával.

1. Nézetem szerint abból kell kiindulni, hogy az indítvány elsődlegesen a magántitok megsértése miatt támadja az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüatv.) 3. §-a a) pontjának második mondatát. Az indítványozó csak ezt meghaladóan, a megkülönböztetés lehetővé tétele miatt kifogásolja a szexuális szokások nyilvántartását és minősítését. Szintén a magántitok megsértése miatt tartja alkotmányellenesnek az Eüatv. 5. §-ának (3) bekezdését, mert az érintettel kapcsolatban álló vagy kapcsolatba került személyektől való adatfelvétel révén ezek a személyek akkor is tudomást szerezhetnek az érintett személy fertőzött állapotáról, ha a fertőzés veszélye ezeknél a személyeknél nem áll fenn.

Az indítványozó szerint a támadott jogszabályok a magántitok védelmének az Alkotmány 59. §-a (1) bekezdésében meghatározott elvét sértik meg. Az Alkotmány 59. §-ának (1) bekezdése együtt említi a magántitok és a személyes adatok védelmét. A magántitok és a személyes adatok védelme szoros kapcsolatban áll, de elkülönülten is jelentkezhet, alkotmányos védelmük külön-külön is vizsgálható. Az indítvány a magántitok sérelmét állítja a középpontba, ezért ezzel kell elsődlegesen foglalkozni és legfeljebb az előforduló összefüggés mértékéig kell az adatvédelemre kitérni.

2. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában nem alakultak ki elvek a magántitok önálló (személyes adatok védelmétől független) védelmére. Arra is tekintettel, hogy Magyarország törvénybe iktatta a magántitok védelmét is átfogó emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményt

(a továbbiakban: Egyezmény) és az ahhoz tartozó jegyzőkönyveket (1993. évi XXXI. törvény), különösen fontos annak figyelembevétele, milyen gyakorlatot alakított ki az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) az Egyezmény alapján.

Az Egyezmény 8. cikkének 1. bekezdése a magánélet tiszteletben tartását mondja ki. Régen kialakult gyakorlat szerint ennek a rendelkezésnek a megsértését állapítják meg akkor, ha valaki más személy fizikai állapotára, egészségére vonatkozó tényeket meg nem engedett módon feltár (No. 7654/76, DVO v. Belgium, 1979. március 1-jei közlés). A Bíróság a szexuális magatartást a magántitok legerősebben védett körébe tartozónak tekinti és a védelem korlátozását, a magánéletbe való beavatkozást csak különösen súlyos okok fennforgása esetén tartja megengedhetőnek (Dudgeon v. the United Kingdom, 1981. október 21, A 45, 52. pont; Norris v. Ireland, 1988. október 26, A 142, 46. pont).

Az Egyezmény 8. cikkének 2. bekezdése a magánéletbe való beavatkozást törvényben meghatározott olyan esetekben engedi meg, amelyekben egy demokratikus társadalomban többek között a nemzetbiztonság, a közbiztonság, bűncselekmény megelőzése, közegészség védelme, mások jogainak védelme érdekében szükséges.

A Strasbourghban, 1981. január 21-én kelt, az egyéneknek a személyes adatok gépi feldolgozása során való védelméről szóló Egyezmény (kihirdette az 1988. évi VI. törvény) 9. cikkének 2. bekezdése az Egyezménynek említett rendelkezésével összhangban álló szabályt határoz meg. Eszerint szexuális életre vonatkozó személyes adatokat csak akkor lehet kezelni, ha ez egy demokratikus társadalomban — többek között — az állam biztonsága, a közbiztonság, bűncselekmények megelőzése érdekében, mások jogainak védelme érdekében szükséges.

A Bíróság álláspontja szerint az államoknak szűk mérlegelési lehetőségük van azoknak az eseteknek a meghatározásánál, amelyekben a magánélet tiszteletben tartásának elve alól az Egyezmény alapján kivételt lehet tenni (A.D.T. v. the United Kingdom, 2000. július 31, 16. pont). Különösen fontosnak tartja a Bíróság az egészségügyi adatok titkosságát a beteg és az orvos (egészségügyi ellátó szervezet) viszonyában: nagyon szigorúan kell vizsgálni minden olyan szabály megengedhetőségét, amely lehetővé teszi, hogy a beteg egészségügyi adatait más személlyel a beteg hozzájárulása nélkül közöljék (Z. v. Finland, 1997. február 25, No. 22009/93, 95—96. pont). A Bíróságnak ez a gyakorlata egyébként megfelel az Európa Tanács miniszteri bizottsága 1989. október 24-i, R (89) 14. számú ajánlásában foglaltaknak. Az ajánlás a HIV fertőzéssel összefüggésben jelentkező etikai kérdésekről szól és I. B pontjában a beteg adatainak titkosságát kiemelve hangsúlyozza, hogy a fertőzött személy partnerének — rendkívüli espektől eltekintve — csak a beteg hozzájárulásával lehet a fertőzésről tájékoztatást adni.

Az állapítható meg tehát, hogy az Egyezményen alapuló gyakorlat a magántitok védelmét szigorúan értelmezi:

— ennek a jognak a korlátozása fontos közérdek vagy más személy jogainak védelmében fogadható el,

— a magántitok körén belül is fokozott védelmet élveznek az egészségügyi, valamint a szexuális életre vonatkozó adatok,

— különösen szigorú titoktartási kötelezettség érvényesül az orvossal (egészségügyi ellátó szervezettel) szemben.

3. Az Eüatv. 3. §-a a) pontjának indítványozó által támadott második mondata azt mondja ki, hogy „amennyiben a 4. § (1) bekezdése szerinti célból indokolt, a szexuális szokásokra vonatkozó adat is egészségügyi adatnak minősül”. Ez a szabály nem áll alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben az Alkotmány 59. §-ának (1) bekezdésével.

Az indítványból megállapítható, hogy az indítványozó nem önmagában a megjelölt rendelkezést tekinti alkotmányellenesnek, hanem azt a helyzetet, amely az Eüatv. rendelkezései következtében azért keletkezik, mert a rendelkezések által érintett személy magántitkát mások — így az érintett személlyel kapcsolatban állók meghatározott körébe tartozók — az érintett hozzájárulása nélkül meg tudhatják.

Az Alkotmánybíróság az állandó gyakorlat szerint a beadványokat tartalmuk szerint bírálja el és az alkotmányossági vizsgálatot olyan jogszabályi rendelkezésekre is kiterjeszti, amelyeket az indítványozó kifejezetten nem említett, de tartalmát kifogásolta (így például a személyi adatokra vonatkozó 1202/B/1996. AB határozat, ABH 2000, 658, 659). Ennek megfelelően ebben az esetben is ki kell terjeszteni a vizsgálatot az Eüatv.-nek az indítványozó által bár kifejezetten meg nem támadott, de tartalmilag kifogásolt szabályaira.

4. A magántitok sérelme szempontjából jelentős szerepe van az Eüatv. 13. §-ának. Ez a szabály meghatározza azokat az eseteket, amelyekben az érintett személy köteles a betegellátó felhívására egészségügyi és személyi adatait átadni. A magántitok védelmének elvével szemben áll az Eüatv. 7. § (2) bekezdésének b) pontja is, amely szerint az egészségügyi adatok kezelője mentesül a titoktartási kötelezettség alól, ha az egészségügyi és személyazonosító adat továbbítása törvény előírásai szerint kötelező; az adattovábbításra vonatkozó — a magántitok védelmével kapcsolatban figyelembe veendő — szabályokat az Eüatv. 23. és 26. §-a tartalmazza.

Az Eüatv. 13. §-ának az adatközlési kötelezettség eseteit meghatározó a)–e) pontjai az egészségügyi ellátással állnak összefüggésben, g) pontja pedig a nemzetbiztonsággal. A 13. § f) pontja az adatközlési kötelezettséget a bűnüldözés és bűnmegelőzés célján, továbbá az ügyészégi és bírósági eljárásokon kívül a szabálysértési vagy közigazgatási ha-

tósági eljárásra állapítja meg, feltéve, hogy az illetékes szerv vizsgálatot rendelt el.

Az Eüatv. 23. §-ának (1) bekezdése az adattovábbítási kötelezettséget — többek között — a szabálysértési eljárásra mondja ki.

Az Eüatv. 26. §-a a következő rendelkezést tartalmazza:

„Amennyiben az érintett egészségügyi adatai más személyt is érintenek, az egészségügyi és személyazonosító adatok továbbításához e harmadik személy (törvényes képviselője) írásbeli hozzájárulását be kell szerezni. Nincs szükség a hozzájárulásra a 13. §, a 20. § (3) bekezdése és a 23. § (1) bekezdés *a*) pont szerinti esetekben azzal, hogy polgári peres eljárás során a harmadik személyt érintő — szexuális úton terjedő fertőző betegségre vonatkozó — egészségügyi adat nem adható ki.”

5. Az Alkotmány 8. §-ának (2) bekezdése szerint törvény az alapvető jogok lényeges tartalmát nem korlátozhatja. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 59. §-ában meghatározott jogokra is megállapította, hogy azok a lényeges tartalom kivételével korlátozhatók, nem abszolút érvényűek [2/1990. (II. 18.) AB határozat, ABH 1990, 18, 20.]. Ugyancsak az 59. §-ra vonatkozóan már 1990-ben kimondta azonban az Alkotmánybíróság azt az alapvető jogok korlátozásának vizsgálatánál általában alapul szolgáló elvet, hogy a korlátozás akkor felel meg az alkotmányos követelményeknek, ha a korlátozás szükséges és az elérni kívánt cél fontosságával az okozott sérelem arányban áll [20/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 69, 70—71.].

Az Alkotmánybíróság ismételten foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a büntetőeljárás keretében alkotmányosnak tekinthető-e az önrendelkezési jog korlátozása. A korábbi gyakorlat elemzése, valamint az Egyezmény és a Bíróság határozatai alapján kimondta, hogy az elmeállapot vizsgálatának elrendelése nem alkotmányellenes (1234/B/1995. AB határozat, ABH 1999, 524, 530—532.).

Az Eüatv. 13. §-ának *f*) pontjában feltüntetett esetek közül a büntetőhatalom gyakorlását szolgáló eljárásoknál az Alkotmánybíróság korábbi határozatai által meghatározott körben, az Egyezmény 8. cikke 2. bekezdésének megfelelően, a magántitok védelmének korlátozása megengedett lehet. Nem tartozik azonban ebbe a körbe a szabálysértési és a közigazgatási hatósági eljárás.

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény bevezetőjében is azt emeli ki, hogy a törvény célja a bűncselekményekhez képest enyhébb fokban veszélyes magatartásokkal szemben való fellépés biztosítása. Az enyhébb fokban veszélyes magatartásokkal szemben való fellépés nem teszi alkotmányosan elfogadhatóvá azt, hogy a beteget az Eüatv. 13. § *f*) pontja alapján magántitkainak (szexuális szokásainak) közlésére kötelezzék.

Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény 1. §-a szerint a törvénya közigazgatási

szervek hatósági eljárásának szabályozásával az államigazgatási feladatok eredményes ellátását biztosítja. A 29. § (3) bekezdése kimondja, hogy hivatásbeli titoknak minősülő tényről tanúként nem hallgatható meg az, aki foglalkozásánál fogva titoktartásra köteles, kivéve, ha a titoktartás alól az arra jogosított személy felmentést adott. A szabálysértési eljáráshoz hasonlóan az államigazgatási eljárás esetében sem állapítható meg, hogy olyan érdek állna fenn, amelynek alapján a magántitok védelmének alapvető jogát általános jelleggel korlátozó, az egészségügyi adatok közlési kötelezettségét meghatározó szabály alkotmányosnak volna tekinthető.

Mindezek alapján véleményem szerint az Eüatv. 13. § *f*) pontjából a „szabálysértési vagy közigazgatási hatósági eljárás” szövegrész megsemmisítésének van helye.

A fentiek alapján az is megállapítható, hogy az Eüatv. 23. § (1) bekezdés *b*) pontjának az egészségügyi adatok szabálysértési eljárás céljaira való átadásáról szóló rendelkezés (ami egyúttal az orvos titoktartási kötelezettség alól való mentesítésével jár) a magántitokhoz való jog alkotmányosan meg nem engedhető korlátozását jelenti. Ezért véleményem szerint az Eüatv. 23. §-a (1) bekezdésének *b*) pontját meg kell semmisíteni.

Az Eüatv. 26. §-ának második mondata más személyek egészségügyi adatainak az érintettek hozzájárulása nélkül történő kiadását rendeli el — többek között — abban az esetben, ha az érintett a 13. § szerint köteles egészségügyi adatait átadni. Bár az elmondottak szerint a 13. § esetében csak részleges megsemmisítésre kerülhet sor, a 26. § szövegezése a 13. §-ra való utalásnál nem teszi lehetővé ebben a körben a részleges megsemmisítést. Ezért álláspontom szerint a 26. § második mondatában a 13. §-ra történő utalást meg kell semmisíteni.

Dr. Harmathy Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Tersztyánszky dr. Vasadi Éva alkotmánybíró különvéleménye

1. Nem értek egyet a rendelkező rész 1. pontjában foglaltakkal, azaz az Eüatv. 3. § *a*) pontja szexuális szokásokra vonatkozó adatot érintő része alkotmányellenessé nyilvánításával.

Az adatvédelmi törvény értelmében a szexuális életre vonatkozó személyes adat különleges adat, hasonlóan az egészségi állapotra vonatkozó személyes adatokhoz. A különleges adatoknak ez a fajtája akkor kezelhető, ha az adatkezeléshez az érintett személy írásban hozzájárul, vagy ha azt törvény elrendeli. Egyetértek azzal, hogy a különleges adatok, ezek között a szexuális szokásokra vonatkozó

adatok is különösen védendőek és csak kivételesen kezelhetők: ezeket a kivételeket külön törvények (pl. az Eüatv.) tartalmazzák.

Nem értek egyet azonban azzal, hogy a különleges adatok közül ezt az egyet — a többségi határozathoz következően — adatvédelmi szempontból erősebb védelem illetné meg, mint a többit.

A személyes adatok védelméről szóló szabályozás az Európai Közösségek tagállamaiban viszonylag egységes képet mutat az Európai Parlament és a Tanács 95/46/EK irányelve következtében. Az irányelv, amely az egyénnek a személyes adatok feldolgozásával kapcsolatos védelméről és ezeknek az adatoknak a szabad áramlásáról szól, a különleges személyes adatok kezelését szigorú feltételekhez köti; nem írja elő viszont a szexuális életet érintő különleges adatok szigorúbb védelmének kötelezettségét.

A különleges személyes adatok kezeléséről az irányelv 8. cikke szól. A személyes adatoknak ebbe a körébe tartoznak az irányelv szerint többek között az egészségi állapotról és a szexuális életéről szóló adatok is.

A 8. cikk (3) bekezdése megengedi azoknak az adatoknak az egyes államok joga szerinti kezelését, amelyek az egészségügyi ellátáshoz, kezeléshez, az orvosi diagnózis megállapításához, az egészségügyi szolgálatok ügyintézéséhez szükségesek, feltéve, hogy az adatok kezelését orvosi személy vagy foglalkozási titoktartásra köteles más személy kíséri figyelemmel. A (4) bekezdés lehetővé teszi, hogy fontos közérdekből az államok a különleges személyes adatok kezelését általában tiltó szabály alól megfelelő garanciák mellett további kivételeket állapítsanak meg.

Az irányelv előírja azt is, hogy ezek az adatok csak olyan harmadik államnak adhatók át, amely az irányelv által nyújtott védelmi szinttel azonos védelmet biztosít, ami az adatok kezelését illeti. Az irányelv alapján az Európai Közösségek Bizottságának joga van döntenie arról, hogy egy harmadik állam a törvényeiben a szóban lévő adatokkal kapcsolatban azonos védelmet biztosít-e. A Bizottság 2000. július 26-án úgy döntött, hogy Magyarország az irányelvben megfogalmazott védelmi szinttel azonos védelmet nyújt.

2. Az Eüatv. célja, hogy meghatározza az egészségi állapotról vonatkozó különleges személyes adatok és az azokhoz kapcsolódó személyes adatok kezelésének feltételeit és céljait.

A törvény vizsgált szabálya a szexuális szokásokra vonatkozó adatot is egészségügyi adatnak minősíti. A szexuális szokásokra vonatkozó adat azonban nem minden esetben minősül egészségügyi adatnak a törvény alkalmazásában, hanem kizárólag akkor, ha egészségügyi adatnak minősítése meghatározott célból indokolt. Ezeket a célokat az Eüatv. 4. § (1) bekezdése tartalmazza. Ez a szabály határozza meg az egészségügyi és személyazonosító adat kezelésének célját.

A 3. § a) pontjának utolsó mondata és a 4. § (1) bekezdése egymásra vonatkoztatott értelmezéséből az követke-

zik, hogy a szexuális szokásokra vonatkozó adat akkor kezelhető, ha ennek célja az egészség megőrzésének, fenn tartásának előmozdítása; a betegellátó eredményes gyógykezelési tevékenységének elősegítése; az érintett egészségi állapotának nyomon követése; a közegészségügyi és járványügyi érdekből szükségessé váló intézkedések megtétele.

Az Eüatv. 9. § (1) bekezdése kimondja, hogy az egészségügyi adatok felvétele a gyógykezelés része. A kezelést végző orvos, illetve a tisztiorvos dönti el, hogy a szakmai szabályoknak megfelelően — a kötelezően felveendő adatokon kívül — mely egészségügyi adat felvétele szükséges a 4. § (1) bekezdése szerinti célból.

Ezek a célok pontosan meghatározottak és jogszerűek. Az adatfeldolgozás e céljaival kapcsolatban az érintett megítélheti az adatfeldolgozás hatását jogaira, és megalapozottan dönthet az adat kiadásáról; a céltól eltérő felhasználás esetén élhet jogaival.

Az Eüatv. 3. § g) és i) pontjából következik, hogy szexuális szokásokra vonatkozó adatot, ha egészségügyi adatnak minősülése indokolt, csakis a betegellátó: a kezelést végző orvos, az egészségügyi szakdolgozó, az érintett gyógykezelésével kapcsolatos tevékenységet végző egyéb személy, a gyógyszerész, továbbá az intézményvezető és az adatvédelmi felelős kezelhet. Az Eüatv. értelmében a gyógykezelés során az említett adatkezelők tudomására jutott egészségügyi adat orvosi titok.

Az Eüatv. 12. § (1) bekezdése szerint az egészségügyi és a személyazonosító adatoknak az érintett részéről történő szolgáltatása — az egészségügyi ellátás igénybeviteléhez kötelezően előírt személyazonosító adatok és a 13. §-ban foglaltak kivételével — önkéntes.

Az Eüatv. 13. §-a határozza meg azt, hogy az érintett (törvényes képviselője) milyen esetekben köteles a betegellátó felhívására egészségügyi és személyazonosító adatait átadni.

A többségi határozat nem tartotta indokoltnak kiterjeszteni a vizsgálatot sem erre a szabályra, sem az Eüatv. ama más szabályaira, amelyek egészségügyi adat továbbításáról (23. és 26. §) vagy a 4. § (1) bekezdésében meghatározott céloktól eltérő célra való kezeléséről szólnak.

Az alkotmányellenesség nyilvánított rendelkezés az egészségügyi adat fogalmát meghatározó szabály része. Erre a fogalom meghatározásra épülnek az Eüatv. egyéb — az adatkezelés célját, feltételeit, az adatfeldolgozást, adattovábbítást meghatározó — szabályai. Az alkotmányellenesség nyilvánított rendelkezés tehát önmagában nem teszi lehetővé azt, hogy szexuális szokásokra vonatkozó adatot mint egészségügyi adatot az Alkotmány 59. §-ának a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályába ütköző módon kezeljenek, kapcsoljanak össze más adatokkal vagy továbbítsanak. Ezért a 3. § a) pontjának vizsgált szabályát támadó indítványt el kellett volna utasítani.

Dr. Tersztyánszkyné
dr. Vasadi Éva s. k.,
alkotmánybíró

V. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMEÉNYEK

Az Oktatási Minisztérium

k ö z l e m é n y e

a 2002. évi felsőoktatási normatív kutatástámogatás felosztásáról

Az Oktatási Minisztérium — a felsőoktatási normatív kutatástámogatás felosztásáról és felhasználásáról szóló 6/1997. (II. 6.) MKM rendeletben foglaltak alapján — a 2002. évi normatív kutatástámogatást az alábbiak szerint osztotta fel a felsőoktatási intézmények között:

Felsőoktatási intézmény neve, székhelye	2002. évi támogatás (ezer Ft)
---	----------------------------------

Állami egyetemek

Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem, Budapest	39 350
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest	270 050
Debreceni Egyetem, Debrecen	276 760
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest	251 750
Kaposvári Egyetem, Kaposvár	28 540
Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Budapest	11 140
Magyar Iparművészeti Egyetem, Budapest	4 800
Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest	5 370
Miskolci Egyetem, Miskolc	78 200
Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron	51 510
Pécsi Tudományegyetem, Pécs	124 050
Semmelweis Egyetem, Budapest	158 900
Széchenyi István Egyetem, Győr	18 170
Szegedi Tudományegyetem, Szeged	212 910
Szent István Egyetem, Gödöllő	135 340
Színház- és Filmművészeti Egyetem, Budapest	8 890
Veszprémi Egyetem, Veszprém	70 550

Egyházi egyetemek

Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen	1 080
Evangelikus Hittudományi Egyetem, Budapest	760
Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest	6 090
Országos Rabbiképző — Zsidó Egyetem, Budapest	550
Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest	12 270

Felsőoktatási intézmény neve, székhelye	2002. évi támogatás (ezer Ft)
---	----------------------------------

Állami főiskolák

Berzsényi Dániel Főiskola, Szombathely	10 050
Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest	9 160
Budapesti Műszaki Főiskola, Budapest	15 750
Dunaújvárosi Főiskola, Dunaújváros	2 870
Eötvös József Főiskola, Baja	1 600
Eszterházy Károly Főiskola, Eger	13 180
Kecskeméti Főiskola, Kecskemét	6 320
Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest	2 040
Nyíregyházi Főiskola, Nyíregyháza	15 620
Szolnoki Főiskola, Szolnok	710
Tessedik Sámuel Főiskola, Szarvas	11 220

Egyházi főiskolák

Adventista Teológiai Főiskola, Budapest	460
Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Zsámbék	1 280
A Tan Kapuja Buddhista Főiskola, Budapest	600
Baptista Teológiai Akadémia, Budapest	170
Egri Hittudományi Főiskola, Eger	290
Esztergomi Hittudományi Főiskola, Esztergom	450
Győri Hittudományi Főiskola, Győr	310
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola, Debrecen	1 300
Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa	320
Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola, Pécs	210
Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, Budapest	1 270
Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak	270
Szegedi Hittudományi Főiskola, Szeged	2 300
Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza	830
Szent Bernát Hittudományi Főiskola, Zirc	90
Szent Pál Akadémia, Budapest	220
Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola, Veszprém	370
Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző Főiskola, Esztergom	380
Wesley János Lelkészképző Főiskola, Budapest	1 340

Felsőoktatási intézmény neve, székhelye	2002. évi támogatás (ezer Ft)
---	----------------------------------

Magán-, illetve alapítványi főiskolák

Általános Vállalkozási Főiskola, Budapest	1 030
Budapesti Kommunikációs Főiskola, Budapest	170
Gábor Dénes Főiskola, Budapest	2 450
Heller Farkas Gazdasági és Turisztikai Szolgáltatások Főiskolája, Budapest	210
Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár	11 810
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája, Tatabánya	1 050
Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézete, Budapest	300
Nemzetközi Üzleti Főiskola (International Business School), Budapest	970
Zsigmond Király Főiskola, Budapest	800

<i>Felsőoktatási intézmények összesen</i>	<i>1 886 800</i>
---	------------------

Megjegyzések:

1. A Sola Scriptura Lelkészképző és Teológiai Főiskola nem igényel normatív támogatást.
2. A Pütkösdí Teológiai Főiskola lemondott a 2002. évi normatív kutatástámogatásról.

**A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Csongrád Megyei Földművelésügyi Hivatalának
(6721 Szeged, Deák F. u. 17.)**

h i r d e t m é n y e

Az FVM Csongrád Megyei Földművelésügyi Hivatala — a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 4/B. §-ának (5) bekezdése, 9. §-a és 9/C. §-a alapján —

n y i l v á n o s s o r s o l á s t

tart a megszűnt csengelei Aranyhomok Szövetkezet használatában lévő földek kiadása céljából. A sorsolás 9/C. § (9) bekezdése alá eső részarány-földtulajdonosokkal kezdődik.

A sorsolás helye: Szeged, Deák F. u. 17., FVM Csongrád Megyei Földművelésügyi Hivatal tanácsterme

A sorsolás ideje: 2003. január 7., 9 óra.

A sorsolásra kerülő földrészletek adatai:

Település: Csengele

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
08/18	rét, legelő	1,1510	8,48	
08/22	szántó	0,7451	9,09	

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
015/57	szántó, gyep	1,3343	18,04	
019/5	erdő	0,4204	1,09	1357/1864 tulajdoni hányad (0,79 AK)
037/11	erdő	0,0256	0,07	
046/16	szántó	0,2127	2,59	
054/59	gyep	0,8033	2,49	
054/82	gyep	0,0295	0,22	
060/27	szántó	0,4019	4,90	
060/39	szántó	0,9078	7,26	
066/28	gyep	0,3102	2,36	
068/10	gyep	0,5755	19,51	
068/20	erdő, gyep	11,1715	283,43	
069/20	gyep	23,9177	618,29	
081/82	szántó	0,0786	0,96	
090/12	szőlő	11,7498	489,97	
090/18	szőlő	9,0796	378,62	
095/4	erdő	0,5755	1,50	
095/6	gyep	0,5179	3,94	
095/11	szántó	0,0554	0,23	
095/12	szántó, gyep	1,9670	7,95	
095/13	legelő, szántó	1,2813	6,88	
099/22	erdő	0,5754	1,50	
099/28	gyep	0,5755	4,37	
099/35	gyep, szántó	1,1722	6,51	
099/41	gyep, szántó	1,0482	8,04	
099/42	gyep, szántó	0,6823	5,31	
0112/47	gyep, vízállás	4,1380	3,19	
0112/51	szántó	1,3360	10,69	
0114/2	gyep, szántó, kivett	0,5755	5,30	
0114/4	gyep	0,5754	4,37	
0120/20	erdő	0,1694	0,44	
0123/15	nádas, gyep	0,8332	8,14	
0142/30	erdő	4,1174	27,17	
0144/44	szántó	1,3610	23,95	

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0144/49	gyep, nádas	18,0083	279,10	Csökkenés miatt
0149/29	szántó, gye	1,0114	4,88	
0149/40	erdő	0,7649	5,05	
0178/13	szántó	1,5173	6,65	
0191/1	gyep, szántó	13,8373	90,02	
0194	gyep (legelő)	0,2352	1,79	
0195	gyep	0,4086	3,11	
0198/7	erdő	0,2877	0,75	
0204/13	gyep (legelő)	0,2878	2,19	
0206/1	gyep, szántó	48,1011	248,83	Fokozottan védett természetvédelmi terület
0208/3	gyep	0,6120	4,65	

Település: Petőfiszállás

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
044/5	mocsár, gye	7,0175	26,74	

Település: Pálmonostora

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0252/1	szántó, gye	23,8803	164,91	Fokozottan védett természetvédelmi terület

A sorsolás nyilvános, azon bárki jelen lehet.

A részarány-tulajdonosok a sorsolás megkezdését megelőzően egyezséget köthetnek.

A sorsoláson a szervezetben még ki nem adott részarány-földtulajdonnal rendelkező személyek vehetnek részt.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztásra hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Azok a részarány-tulajdonosok, akik a sorsolást követően is kiadatlan részaránytulajdonnal rendelkeznek, az 1993. évi II. törvény 7/A. § (3) bekezdése alapján kártalanításra jogosultak.

A sorsolás szabálytalan lebonyolítása ellen az, akinek jogos érdekét érinti vagy sérti, törvénysértésre hivatkozással a sorsolás lebonyolítását követő 48 órán belül kifogást nyújthat be az FVM Fővárosi és Pest Megyei Földművelésügyi Hivatalnak címezve, de a Csongrád Megyei Földművelésügyi Hivatalhoz.

Tasnádi Gábor s. k.,
hivatalvezető

**A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Zala Megyei Földművelésügyi Hivatalának
(8901 Zalaegerszeg, Bíró M. u. 38. Pf. 186)**

h i r d e t m é n y e

Az FVM Zala Megyei Földművelésügyi Hivatala — a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 4/B. §-ának (5) bekezdése alapján —

n y i l v á n o s s o r s o l á s t

tart a hahóti Rákóczi Mezőgazdasági Szövetkezet használatában lévő, részarány-földtulajdonnak megfelelő földek kiadása céljából.

A sorsolás helye: Hahót, Deák F. u. 5., Művelődési Ház

A sorsolás ideje: 2003. január 16., 9 óra.

A sorsolásra kerülő földrészletek adatai:

Település: Pölöskefő

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
066	szántó	25,7607	549,61	

A sorsolás helye: Hahót, Deák F. u. 5., Művelődési Ház

A sorsolás ideje: 2003. január 16., 11 óra.

A sorsolásra kerülő földrészletek adatai:

Település: Hahót

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	AK érték	A terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0353	szántó, gyep (rét)	17,3150	310,18	

A sorsolás nyilvános, azon bárki jelen lehet.

A sorsoláson a szövetkezetben részarány-földtulajdonnal rendelkező azon személyek (illetőleg jogutódjaik) vehetnek részt, akik a fentebb hivatkozott törvény 5. § (1) bekezdése szerinti határidőben, azaz 1993. március 24. napjáig földkiadási kérelmet nyújtottak be a szövetkezet székhelyén működött Földkiadó Bizottsághoz, s igényük ezen hirdetmény közzétételéig még nem került teljeskörűen kielégítésre.

A sorsolás egyidejűleg a helyben szokásos módon is meghirdetésre kerül.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztására hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Németh Zoltán s. k.,
hivatalvezető

**A BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó
és Választási Hivatal közleménye**

A BM Központi Hivatal a 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet 73. § (1) bekezdése alapján — az eddig közzétetteken kívül — az alábbi elveszett, megsemmisült gépjármű törzskönyvek sorszámát teszi közzé:

442421C

817960C

940295A

878315A

815678B

009650A

239381A

832071B

129292A

523852B

177672B

061782B

656714B

359249A

869791B

926567A

529643B

368863A

165969A

509471B

730290C

101570C

055095A

955010B

305673A

516572B

675680A

287046C

997213B

348752B

543079B

060726A

968396A

975821B

111959C

693205B

148736C

154817A

220692A

122016B

461010B

049360C

681208C

148645B

052477C

859775A

741590B

006645B

604742B

786978B

735634C

181329A

829709A

000525C

318056A

571286C

822816B

330846A

265950B

311517A

401634C

261727C

157334A

622818B

635567B

100951A

480001B

557337B

345384B

775698B

833268B

103505C

362150A

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kormányrendelet felhatalmazása alapján jelenteti meg a Miniszterelnöki Hivatal a Magyar Közlöny mellékleteként a **HIVATALOS ÉRTESÍTŐT**. A lap hetente, szerdánként, tematikus főrészekben hitelesen közli a legfőbb állami, önkormányzati, társadalmi, gazdasági szervek, illetve szervezetek személyi, szervezeti, igazgatási és képzési, valamint a hírközlési tevékenység (frekvenciagazdálkodás, távközlés, postaügy, informatika) közleményeit, továbbá az üzleti élet híreit. Térítési díj ellenében közzé tesszük a Kincstári Vagyoni Igazgatóság vagyonértékesítési pályázatait, az állami, társadalmi, gazdasági szervezetek, parlamenti pártok, tb-önkormányzatok, kamarák, helyi önkormányzatok, egyházak, különböző képviseletek közleményeit. Fizetett hirdetésként — akár színes oldalakon is — helyet kaphatnak az Értesítőben a gazdálkodó szervezetek, egyetemek, alapítványok, de magánszemélyek közérdeklődésre számot tartó közlései is.

Őszintén reméljük, hogy a hírek, információk, közlemények egy lapban történő pontos és rendszerezett formában való közreadásával sikerül hatékonyabbá és eredményesebbé tenni előfizetőink tájékozódását a hivatali és üzleti életben. Az érdeklődők számára egyéb hasznos információkat is nyújt a lap.

A lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. címen, levélcím: 1394 Budapest 62., Pf. 357; faxszám: 318-6668.

2003. évi éves előfizetési díja: 9408 Ft áfával.

A **HIVATALOS ÉRTESÍTŐ** egyes számai megvásárolhatók a kiadó közlőnyboltjában: 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. Telefon/fax: 267-2780.

MEGRENDELŐ LAP

Megrendelem a **HIVATALOS ÉRTESÍTŐ** című lapot példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

Megrendelő neve:

címe (város/község, irányítószám):

utca, házszám:

Ügyintéző (telefonszám):

2003. évi előfizetési díj fél évre 4704 Ft áfával ☐

egy évre 9408 Ft áfával ☐

Számlát kérek a befizetéshez. ☐

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát.

Kelt.:

.....
cégszerű aláírás

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény rendelkezik — többek között — a Magyar Köztársaság Kormánya hivatalos lapjának, a **Határozatok Tárá**nak megjelentetéséről.

A Határozatok Tárát szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal a Szerkesztőbizottság közreműködésével, évente mintegy 60 alkalommal jelenik meg.

A Határozatok Tára a Kormánynak azokat a határozatait (kétezres) közli, amelyeknek közzétételét a Kormány elrendelte, továbbá tartalmazza a miniszterelnök határozatait, a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter határozatait, valamint a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek, az önkormányzatok közleményeit, hirdetményeit, különféle tájékoztatóit, továbbá azokat a közleményeket stb., amelyeket a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter engedélyez.

A Határozatok Tára megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címén (Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6.; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357.) vagy a 318-6668 faxszámán.

Éves előfizetési díja 2003. évre: 14 448 Ft áfával.

Példányonként megvásárolható a kiadó közlőnyboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. Tel/fax: 267-2780).

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a

HATÁROZATOK TÁRA

című lapot példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

Előfizetési díj egy évre: 14 448 Ft áfával ☐

fél évre: 7 224 Ft áfával ☐

Csekket kérek a befizetéshez ☐

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát!

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A Miniszterelnöki Hivatal és a Belügyminisztérium közös szerkesztésében havonta megjelenő

ÖNKORMÁNYZATOK KÖZLÖNYE

az önkormányzatok számára működésük során hasznos és nélkülözhetetlen tájékoztatói forrás.

A kiadvány első három része az önkormányzatokat érintő, újonnan kihirdetett jogszabályokat (törvények, rendeletek — ideértve az önkormányzati rendeleteket is —, alkotmánybíróági és egyéb határozatok) közli. Negyedik főrésze közleményeket, pályázati felhívásokat és tájékoztatásokat (szakértők közleményei, az Állami Számvevőszék ajánlásai, az önkormányzatok által elnyerhető támogatások pályázati feltételei, az önkormányzatok éves pénzügyi beszámolóit, alapító okiratok stb.) tartalmaz.

Az **Önkormányzatok Közlönye** előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) címen (postacím: 1394 Budapest 62. Pf. 357) vagy a 318-6668 faxszámán.

2003. évi éves előfizetés díja: 3696 Ft áfával.

Példányonként megvásárolható a kiadó közlőnyboltjában (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. Tel./fax: 267-2780).

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük az **Önkormányzatok Közlönye** című lapot példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

CD-JOGÁSZ®

az EGYETLEN hivatalos!

Elektronikus jogszabálygyűjtemény a Magyar Közlöny kiadójától.
A 148/2002 (VII.1.) Korm. rendelet alapján hivatalos, hiteles forrás.

ONLINE

A hálózati letöltésre is alkalmas
online szolgáltatásunk
előfizetőinknek ingyenes.

ÁRGARANCIA

Előfizetési díjaink idén nem változtak,
más, hasonló szolgáltatást nyújtó
termékekénél garantáltan kedvezőbbek.

SOKOLDALÚSÁG

A jogszabálysolgáltatást
Magyar Közlöny fakszimile, EU Szakjogász,
Adó és Ellenőrzési Értesítő, Bírósági Határozatok,
KSH-jelzőszámok, Iratmintatár is kiegészíti.

www.mhk.hu
06 (80) 200-723

MOST RENDSZERBELEPÉSI DÍJ NÉLKÜL, AJÁNDÉKKAL!

Előfizetem a CD-JOGÁSZ® 1 / 5 / 10 / 25 / 100 munkahelyes változatát egy évre példányban.

Éves előfizetési díj: 48 000 / 60 000 / 80 000 / 96 000 / 128 000 Ft + áfa, rendszerbelépési díj nincs.

Előfizetés időtartama: 2003. január – december.

Ajándékvalasztásom: ☐ az előfizetési periódus ingyenes kiterjesztése a 2002. év hátralévő hónapjaira
(a kedvezmény az előfizetési díj beérkezése után vehető igénybe), vagy
☐ egyéves ingyenes előfizetés a kiadó Házi Jogtanácsadó című lapjára

Név, cím:

Ügyintéző, telefon:

Kézbesítési cím és név:

Dátum:

Cégszerű aláírás:

Az akció a 2002. december 31-ig beérkezett új, éves előfizetésekre vonatkozik. Kérjük, hogy a szelvényt a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1394 Budapest 62, Pf. 361 postacímére, illetve a 266-8906-os vagy a 266-5190-es faxszámára küldje vissza. Megrendelését feladhatja a www.mhk.hu honlapon vagy a cdjogasz@mhk.hu e-mail-címen is.

Tisztelt Előfizetők!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a kiadónk terjesztésében levő lapokra és elektronikus kiadványokra szóló előfizetésüket folyamatosan tekintjük. Csak akkor kell változást bejelenteni a 2003. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítják, vagy új lapra szeretnének előfizetni (pontos szállítási, név- és utcacím-megjelöléssel).

Azesetleges módosítást szíveskedjenek levélben vagy faxon megküldeni.

Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a lapszállításról kizárólag az előfizetési díj beérkezését követően intézkedünk. Fontos, hogy az előfizetési díjakat a megadott 10300002-20377199-70213285 sz. számlára utalják, illetve a kiadó által kiküldött készpénz-átutalási megbízáson fizessék be.

Készpénzes befizetés kizárólag a Közlönyboltban (1085 Budapest, Somogyi B. u. 6.) lehetséges. (Levélcím: Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 1394 Budapest, 62. Pf. 357. Fax: 318-6668).

A 2003. évi előfizetési díjak

Magyar Közlöny	62 496 Ft/év	Magyar Közigazgatás	6 048 Ft/év
Az Alkotmánybíróság Határozatai	12 096 Ft/év	Munkaügyi Közlöny	9 744 Ft/év
Bányászati Közlöny	3 024 Ft/év	Nemzeti Kulturális Alapprogram Hírlevele	3 024 Ft/év
Belügyi Közlöny	16 128 Ft/év	Oktatási Közlöny	15 120 Ft/év
Cégek Közlöny	76 944 Ft/év	Önkormányzatok Közlönye	3 696 Ft/év
Cégek Közlöny (CD-n)	54 768 Ft/év	Pénzügyi Közlöny	19 824 Ft/év
Egészségügyi Közlöny	16 128 Ft/év	Pénzügyi Szemle	14 448 Ft/év
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő	11 424 Ft/év	Statisztikai Közlöny	8 400 Ft/év
Gazdasági Közlöny	15 120 Ft/év	Szociális Közlöny	9 744 Ft/év
Határozatok Tára	14 448 Ft/év	Turisztikai Értesítő	7 392 Ft/év
Házi Jogtanácsadó	3 024 Ft/év	Ügyességi Közlöny	4 368 Ft/év
Hírközlési Értesítő	4 032 Ft/év	Vízügyi Értesítő	8 064 Ft/év
Hivatalos Értesítő	9 408 Ft/év		
Ifjúsági és Sport Értesítő	3 024 Ft/év	Élet és Tudomány	7 392 Ft/év
Igazságügyi Közlöny	10 080 Ft/év	Ludové Noviny	1 680 Ft/év
Informatikai és Hírközlési Közlöny	13 440 Ft/év	Neue Zeitung	3 024 Ft/év
Környezetvédelmi Értesítő	9 072 Ft/év	Természet Világa	4 032 Ft/év
Közlekedési Értesítő	15 456 Ft/év	Valóság	4 704 Ft/év
Kulturális Közlöny	12 096 Ft/év		
Külgazdasági Értesítő	12 432 Ft/év		

Az árak a 12%-os áfát is tartalmazzák.

A **Házi Jogtanácsadó** című lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címen:

Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. 1394 Bp. 62. Pf. 357 vagy faxon: 318-6668, vagy a www.mhk.hu/hj internetcímen található megrendelőlapon.

Telefon: 266-9290/234, 235 mellék.

Éves előfizetési díja 3024 Ft áfával.

A CD-JOGÁSZ hatályos jogszabályok hivatalos számítógépes gyűjteménye 2003. évi éves előfizetési díjai:

Önálló változat	48 000 Ft	25 munkahelyes hálózati változat	96 000 Ft
5 munkahelyes hálózati változat	64 000 Ft	50 munkahelyes hálózati változat	112 000 Ft
10 munkahelyes hálózati változat	80 000 Ft	100 munkahelyes hálózati változat	128 000 Ft

Egyszeri belépési díj: 6000 Ft. (Áraink az áfát nem tartalmazzák.)

Facsimile Magyar Közlöny. A hivatalos lap 2002-es évfolyama jelenik meg CD-n az eredeti külalak megőrzésével, de könnyen kezelhetően.

Hatályos jogszabályok online elérése: a 3 naponta frissített adatbázis az interneten keresztül érhető el a www.mhk.hu címen. További információ kérhető a 06 (80) 200-723-as zöldszámon.

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével.

A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3.

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: a Kiadó vezérigazgatója.

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönyboltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2002. évi éves előfizetési díj: 56 784 Ft. Egy példány ára: 140 Ft 16 oldal terjedelemtől, utána + 8 oldalanként + 112 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközbéli emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

02.2168 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.